

Pamírský deník

aneb z Ostravy na Pik Lenina
a zase zpátky

Alfred Krzemieň

2.8.2002 pátek, den první

Je 18:00 hod., my sedíme na palubě T134 a rolujeme na startovací dráhu - zřejmě největší dobrodružství mého života začíná. Když píšu **my**, tak tím myslím:

Tom	Tomáš Hruš, 1970, vysokoškolský pedagog z Liberce, můj dlouholetý kamarád, hlavní organizátor expedice
Tomáš	Tomáš Vachala, 1954, důlní technik z Ostravy, rovněž můj dlouholetý kamarád
Kamila	Kamila Dvořáčková, 1977, vědecký pracovník z Jihlavy
Jirka	Jiří Juříčka, 1976, vědecký pracovník z Jihlavy, přítel Kamily

a já, jinak členové expedice Pamír - Lenin Peak 2002.

Za 5 kg nadváhy zavazadel jsem zaplatil 850 Kč, Tomáš dopadl hůře - 70 Euro + 290 Kč. Do Sankt Petěrburgu to máme asi 2 hodiny a protože tam už je jiné časové pásmo, měli bychom tam být v 22:00. Lehké zhoupnutí a jsme ve vzduchu a mně probíhá hlavou film posledních hodin. Včera jsme s Tomášem přijeli v 17:04 do Prahy, kde nás na nádraží vyzvedl Tom. U něho jsme přespali, ovšem předtím zašli na večerku do hospůdky a k tomu dali několik skvělých Bernardů - poslední kvalitní fyziologický roztok na dlouhou dobu. Dnes dopoledne jsme šli nakoupit poslední potřebné věci na cestu, Tomáš si koupil boty - skelety Scarpa, já minifotostativ a pak jsme sbalili, každý máme dva batohy.

3.8.2002 sobota, den druhý

Včera večer jsme do Petěrburgu přiletěli přesně, tedy 22:25, všechna čest, PULKOVO AIR se zatím chová jako docela seriózní partner. Ale tady se jim hned podařilo vyrobít pořádnou kaňku na dobrém jménu, jejich autobus pro nás přijel až 0:35, takže jsme mezitím stačili vyměnit nějaké peníze a i dostat se na nemalou úroveň nasranosti. Ubytovna, kam nás odvezli k přenocování, nebyla kupodivu nejhorší, ale nebyl tu výtah, takže vynášet naše těžké nadváhové batohy do pátého patra bylo dobrá sranda. O půl

třetí se ukládáme ke spánku. Ráno vstáváme v

9:30, přebalujeme věci, at' alespoň trochu snížíme nadváhu, těžké věci cpeme do kapes bund, které budeme oblékat na sebe, a kolem poledne se vypravujeme do města. Nejdříve se ploužíme autobusem asi 20 km rychlostí na Moskevskou ulici a odtud metrem na Něvskij prospekt. Tom to tady zná ze svých předchozích cest a tak se ujímá role průvodce po pamětihodnostech. Vidíme Zimní palác, Issakijevský chrám, jezdeckou sochu Petra Velikého, k níž se chodí fotografovat všechny petrohradské svatby, Petropavlovskou pevnost. Přiznám se, že když stojím na náměstí před Zimním palácem, tedy na místě, které změnilo běh dějin na několik desítek let, není mi moc do smíchu.

Zpátky na ubytovně jsme kolem 16. hodiny a v pouličním krámku v sousedství kupujeme pivo Baltika (8 % alkoholu!). V 17:40 odjíždíme na letiště, kde máme opět problém s nadváhou zavazadel. Oproti Ruzyni je teď oficiální výklad pravidel pro zavazadla takový, že můžeme mít 20 kg zavazadel **včetně** 5 kg příručního zavazadla. Tom platí 8 \$, ale včas nás varuje a naše příruční zavazadla odnáší nenápadně bokem. Takže Tomáš a já jsme prošli. Teprve za dalšími třemi rentgeny zjišťujeme, že ti, kteří svá příruční zavazadla nechali zvážít (a většinou za ně

zaplatili nadváhu), na nich mají papírový proužek s razítkem, že prošli kontrolou. Proužek je naštěstí provlečen horním poutkem na batohu, takže já si přes ten svůj přehazuji kapuci, abych nebyl nápadný.

Konečně sedím v letadle a jsem zpocený jak myš - moje bunda váží tak 10 kg. Čeká nás 4,5 hodiny letu do Alma-Aty, na místě budeme tak ve 3:30 místního času. Sedím u okna na pravé straně, kamarádi byli rozsazeni daleko ode mne, takže si nemám s kým povídat a tak si jen tak přemýšlím, co mně vlastně žene do takových dálek (a výšek), a mám pocit, že už vlastně skoro nic. Před čtyřmi lety na Aconcagui byla situace jiná, tam jsem měl obrovskou motivaci, přece jen na tak vysoké hoře jsem ještě nikdy nebyl, Pik Lenina je ale vyšší jen o 175 metrů. Kdybychom se předloni s Tomem nedomluvili, že do Kyrgyzstánu pojedeme, nikdo by mně sem dnes nedostal, ale dané slovo nelze vzít zpět a tak se pro mě tato expedice stala prověrkou zásadovosti. Samozřejmě chci dál chodit po horách, ale bez toho monstrózního batohu na zádech, který mí brání pokochat se krásnými výhledy nebo si v klidu promyslet fotografický záběr.

K pití se na palubě podává pivo BOČKAREV, k jídlu 4 kolečka salámu, plátek sýra + máslo + pečivo, kus hovězího masa s těstovinami, hráškem a kukuřicí, plátek lososa a nepřilíš chutná buchta, ale nutno říci, že málo toho není. Za okny se mezitím setmělo a začíná to s námi trochu házet. Za 2,5 hodiny nás čeká přistání v Alma-Atě a pokud bude vše probíhat, jak má, pak jízda autem? autobusem? do Biškeku a let do Oše.

4.8.2002 neděle, den třetí

Je 3:25 místního (a 22:25 našeho) času a jsme v Alma-Atě, bravo, zdá se, že

PULKOVO AIR létá na minutu přesně. Následují obvyklé odbavovací manévry v poněkud neobvyklém vedru (ač je brzké ráno). Hned zkraje po nás chce pasovák? celník? 100 \$ úplatek, protože máme jen 1x vyplněné celní prohlášení a údajně má být dvojmo. Odmítáme a tak nás předává nějakému svému kolegovi a odchází. Kolega nás nejdříve ignoruje, pak zřejmě dochází k závěru, že z nás nic nedostane, a beze slova nám vrací pasy. Konečně je to za námi, vycházíme ven a tady nás čeká dav všemožné služby nabízejících málo důvěryhodných týpků a naštěstí také Dmitrij, zástupce kyrgyzské cestovky ASIA MOUNTAINS, která nám zajišťuje servis během našeho pobytu tady. Působí důvěryhodně (a není to jen tím že je to jediná bílá tvář široko daleko, nejsem přece rasista) a hned nás odvádí k minibusu Mercedes, kde nás čeká druhý člen osádky. Rychle posílám SMS domů a vyrážíme.

Cesta do Biškeku (bývalé Frunze) trvá asi pět hodin. Rozbřesk je tady pozdní – v 6 hodin je tady ještě naprostá tma. Teprve posléze se z ní vynořují obrysy stepní krajiny kolem nás. Z pravé strany naprostá rovina, z levé výrazně zbrázděné hory, porostlé trávou. Silnice je typu SAMAJAMA a jelikož s Tomášem sedíme vzadu, háže to s náma až ke stropu. Ať už je to způsobeno tím, nebo únavou či jsem něco nedobrého snědl, pocítuji silící nepříjemné křeče v žaludku. Konečně jsme v Biškeku, hoši z cestovky nás zavedli do pěkné, byť poněkud kýčovitě repre budovy své firmy, kde si odkládáme batohy. Ostatní kamarádi jdou do města, já se cítím tak bídne, že využívám nabídky volného pokoje a jdu se trochu prospat a několikrát vyprůjmovat.

Konečně ve 14:30 odjíždíme na letiště. Komická scénka s nadváhou zavazadel se opakuje i tentokrát. Společnost ALTYN AIR, se kterou letíme

do Oše, má totiž váhový limit pro bezplatnou přepravu zavazadel 15 kg, takže opět pořádně dopláčíme (1200 Somů ~ 800 Kč za celkem 60 kg nadváhy). V 16:20 startujeme s letadélkem Antonov 24 RV a za hodinu a pár minut přistáváme v Oši.

Tady je vedro, ale čekají na nás místní zástupci ASIA MOUNTAINS v čele s Alexejem, který trochu vypadá jako člen ruského podsvětí v akčním filmu, takže i nadále má naše cesta hladký průběh. Odvezou nás výrazně horším mikrobusem na ubytovnu, která je docela silné kafe: dřevěný barák, v němž jsou komůrky pro dva, v každé dvě rozvrzané postele a rozpadající se skříň. Voda pouze na dvoře, vytéká z hadice do plechového koryta. Děžurná po nás chce 2\$ za osobu a teprve telefonát s Biškekem vysvětlí, že už máme vše zapláceno. A tak zůstávám hlídat batohy a ostatní jdou nakoupit do města nějaké jídlo, balenou vodu a především benzín do vaříče.

Sedím před naším „pokojem“ a hlavou se mi honí všelijaké myšlenky. Jestli všechno to trmácení ve vedru v neprodyšné bundě, vážící snad 10 kg, s jedním batohem na zádech a druhým na rameni, buzerace na letištích, natrásání se v nepohodlných autech po ještě nepohodlnějších silnicích atd. se vyrovná případnému zážitku z dosažení vrcholu? Tomovi určitě ano, za sebe si tím už jist nejsem, i když bych určitě chtěl stát ve výšce větší než 7000 metrů. Dost, raději posílám další SMS domů, zítra zřejmě tohle pouto s domovem bude přerváno, nedá se předpokládat, že by v kyrgyzských horách byl signál, když ani v centru civilizované Evropy v Alpách není všude.

5.8.2002 pondělí, den čtvrtý

Noc proběhla bez nepříjemných zážitků, ačkoliv se včera kolem našeho „hotelu“ potulovalo dost podivných

individuí. Brzy ráno Tom s Kamilou a Jirkou odešli na tržnici, údajně největší ve střední Asii. Vracejí se s několika chleby, půllitrem pálenky a dalšími potravinami. Alexej ohlašuje náš odjezd na 11:00, pak ale zjišťuje, že nám schází nějaký papír zvaný „propusk“ a že asi budeme muset zaplatit. Ale Tom je tvrdý, říká, že máme vše zapláceno a že se teda bude volat opět Dmitrijovi do Biškeku. Načež Alexej příslušné povolení „náhodou“ nalézá ve svých papírech.

V 11:40 odjíždíme, náš řidič dostává od Alexeje nějaké pokyny, kterým bohužel nerozumíme, a tak alespoň čekám ve střehu, jaká kulišárna se z toho zase vyklube. Co říci k cestě? Jeli jsme asi 8 hodin, nejdříve dobrou cestou, pak horší cestou a na závěr necestou. Vyšplhali jsme do sedla Taldyk ve výšce 3630 m, kde je pomník stavitele oné neuvěřitelné silnice, spojující Kyrgyzstán s Tadžikistánem, která ovšem od rozpadu SSSR není udržovaná a podle toho taky vypadá. Za sedlem klesáme dolů a projíždíme vesnicí Sary Taš. Tady už se před námi otvírá pohled na pamírský hřeben. Několik hodin jedeme podél něho, až konečně v Sary Mugulu ostře odbočujeme u tabule „PEAK LENIN 7134 - WELCOME“ a dále pokračujeme stepí. Auto (terénní mikrobusem VAZ) sebou háže ze strany na stranu, my na korbě poletujeme nahoru a dolů a skoro se dusíme prachem. Řidič i vůz předvádějí zázraky, několikrát mám pocit, že se prostě musíme převrátit. Vzdálenost k úpatí hor, kterou jsme vzdušnou čarou odhadovali na pár km, jsme urazili za 2,5 hodiny a ujeli přitom asi 50 km. Konečně něco před 20. hodinou večer celí rozlámaní vylézáme z auta u kamením obehnaného plácku, na kterém stojí několik stanů a jurta a to je oficiální tábor ASIA MOUNTAINS. Šéf Popov nás vítá, za 2 \$ za stan můžeme přespat s tím, že nás ráno nákladní KAMAZ odveze na Lukovou poljanu a to

zadara. No, nekupte to! Stavíme stany, vaříme večeři a fotíme „náš“ vrchol, který se nad táborem monumentálně tyčí.

6.8.2002 úterý, den pátý

Ráno opět ve stresu, protože vyleháváme, jelikož nákladák má odjet asi v 10 hodin a nakonec je vše samozřejmě jinak. Přichází Popov a říká, že auto odjíždí za chvíli a jestli si pospíšíme, můžeme jet s ním. Páni! Snad v životě jsme neměli tak rychle sbaleno. A pak už se vezeme na korbě a zase nadskakujeme jako pingpongové míčky, ale tentokrát pekelná jízda trvá jen půl hodiny (je to 4 km) a v 9:30 jsme na místě. Opět stavíme stany a protože se kolem nás pořád potulují místní zvědavci, rozhodujeme se, že jedna skupina vyrazí na průzkum další cesty, za 4 hodiny se vrátí a vystřídá ji druhá skupina. Přichází za námi místní „staršíj“ s nabídkou odvozu batohů koňmo do C1 (první výškový tábor), 0,5 \$ za 1 kg. S díky odmítáme, ale on nás ujišťuje, že opravdu nevíme, do čeho jdeme, že přebrodit řeku jinak než na koňském hřbetě není možné.

A tak Tom, Tomáš a já vyrazíme zjistit, jak se věci mají. Vystoupáme do Sedla cestovatelů (Převal putěšestvěnnikov - 4160 m), cestou vidíme spoustu až neuvěřitelně velkých a krásných svišťů. Ze sedla klesáme až k brodu a ten vypadá docela dramaticky. Koním sahá zpěněná vířící voda až po břicha. Pak ale Tom (opět jednou zafungoval ten jeho horský instinkt) nachází stezičku, po níž se dá po sněhových mostech vyjít na ledovec a tím se brodění divoké řeky zcela vyhnout. Spokojení s tímto stavem věci se vracíme zpět. Tomáš se vracel už od brodu, aby byl u stanů ve 14 hodin a na „procházku“ mohli i Kamila s Jirkou. My je na zpáteční cestě potkáváme v Sedle cestovatelů, vypadají docela v pohodě.

Večer se rozhodujeme, že si nabalíme menší batohy těžkými věcmi, které v nejbližších dnech nebudeme potřebovat, a zítra si je odneseme do depozitu u brodu. Kolem nás pořád okukují místní kluci tak vytrvale, že jsme z toho nervózní. A pak ještě přijde „staršíj“ s nějakým svým kamarádem řemeslníkem a snaží se nám prodat příšerně kýčovitý suvenýr (figurka kozorožce, prý takřka vyhytného). A opět nám vnucuje koně a my opět odmítáme. Odchází se slovy: „Nu, my ješčo pogovorim“ a zní to skoro jako výhrůžka.

Večeři jsme měli skvělou, Tomáš uvařil gulášovou polévku, kterou já teda nemusím, a znamenitě ji vylepšil. No a dále bramborová kaše s klobáskou, tu jsme ochutili česnekem, nasbíraným kolem stanu, vždyť přece táboříme na Lukové poljaně.

7.8.2002 středa, den šestý

Ráno vstáváme po 7. hodině, vaříme a balíme, tedy oba Tomášové a já, my jsme první skupina. Kamila s Jirkou mají zatím leháro. Taktika je jasná - my tři odneseme své bágly, Tom se urychleně se mnou vrátí, zatímco Tomáš zůstane na místě, aby mohl Kamile a Jirkovi ukázat, kde jsme depozit založili. Konečně v 9:00 vyrazíme a už za hodinu jsme v Sedle cestovatelů. Dneska to jde lépe než včera, a to je potěšitelné. Půlhodinku odpočíváme a fotíme a pak spěcháme dál. U brodu jsme dlouho před polednem, v pravém korytě ještě skoro nic neteče, takže je ani nemusíme přeskakovat po kamenech. Nacházíme další mužiky značenou stezku v sutí, chvíli po ní jdeme a pak se u jednoho výrazného balvanu rozhodujeme - tady batohy schováme.

Těsně před polednem opouštíme Tomáše a už za 40 minut jsme opět v sedle. Cestou potkáváme Popova se dvěma děvčaty, ujišťuje nás, že má pro nás 5

plynových bomb do vaříče v C1 a to je výborná zpráva. Ze sedla sestupujeme do „našeho“ údolí, kde potkáváme několik kyrgyzských žen na výletě. Tvoří tak malebnou skupinku, že neodolám a požádám o svolení si je vyfotografovat. Ochotně pózují a pak se s námi dávají do hovoru. Nikoliv poprvé na této akci jsem rád, že jsem se tolik let učil ruštinu. Navzájem se představujeme, ale jejich jména jsou pro nás nevyslovitelná a nezapamatovatelná. Jedna z nich nám dává svou městskou adresu, abychom jim mohli poslat fotografie. Díky této epizodce přicházíme do ABC (advanced base camp = Luková poljana) až ve 13:40, Kamila s Jirkou už jsou nachystaní a ihned vyrážejí.

8.8.2002 čtvrtek, den sedmý

Dneska mám svátek a ten oslavím přesunem do C1. Takže vše balíme a v 10:30 vyrážíme. Batoh se mi zdá opravdu těžký a zřejmě ho ani nemám optimálně seřizovaný, ale i tak jsme v Sedle cestovatelů za hodinu a pár minut. Tady již tradičně dáváme přestávku. Pak pokračujeme dále k depozitu, kde si přibalujeme cepíny a mačky. Beztak těžký batoh ztěžkne ještě více a stává se téměř mým osobním nepřítelem. Po ledovci vyrážíme na další cestu. Ta je docela úmorná a zdá se být nekonečná, s velice nerovným povrchem, prostě vyšší stupeň masochismu. Kamila s Jirkou mají evidentně krizi, Tomáš se kus vrací a pomáhá Kamile s batohem. Já dospívám k závěru, že jediný účinný způsob pomoci je dojít do C1, nechat tam naše věci a pak se vrátit. Do C1 dorážíme s Tomem v 16:15 a máme toho docela dost. Chvilí se dohadujeme, kdo zůstane a kdo půjde Kamile naproti, a pak raději losujeme. Tom vytahuje minci, já vyhazuji a ona padá na zem. Než můžeme losování zopakovat, přichází Tomáš a říká, že mladí nejsou daleko a že pomůže Kamile sám. Tak se nám ten Tomáš zase obětoval. Já se

rozhoduju, že se alespoň trochu porozhlédnu kolem, jestli nenajdu lepší místo pro stany. O několik stovek metrů dále opravdu nacházím další tábor (mají tady být celkem tři), který je o něco lepší. Než se ale všichni přesuneme, jdeme s Tomem zjistit, zda tady náhodou nemá základnu ASIA MOUNTAINS a zda tady na nás nečekají naše plynové bomby. A je tomu opravdu tak, bohužel Popov už je v C2 a ten jeho místní pikolík má příkaz vydat bomby (5 ks malých) za 30 \$ a místní měnu nechce. Co se dá dělat, platíme tedy cennou valutou (bomby ovšem vypadají jako zbrusu nové, žádné repasy) a pak to vydrásáme do vyššího tábora a stavíme stany. Docela jsme si mákli, ale žádné nepříznivé vlivy výšky (bolest hlavy, nechutenství) se neprojevují a tak vaříme opulentní večeři - jarní polévku, bramborovou kaši s klobáskou a spoustou cibulky a česneku. Mezitím se kocháme výhledem na monstrózní severní stěnu naší hory, která se pomalu zbarvuje zapadajícím sluncem. Ve 20:30 je tma jako v ranci a jdeme spát.

9.8.2002 pátek, den osmý

Vstáváme až v 8:30 a noc byla velmi snesitelná, já jsem spal stejně dobře nebo špatně (a moc dobře tady nespím, pravidelně se kolem 2. hodiny vzbudím a hodinu nezatnu), jako v nižším táboře. Vydatně snídáme (víte někdo, jak chutná hrachová polévka s klobáskou a česnečkem?) a v 10:30 vyrážíme nalehko do našeho depozitu pro zbytek věcí. Na ledovci procházíme kolem zdechliny koně a já si hned vzpomenu na chcíplou mulu na Aconcagui v roce 1998. Vůbec je to tady hodně podobné, různobarevná skaliska, rozsáhlá suťoviska a ohromující rozměry všeho kolem - tady je člověk jen malým zrníčkem písku.

Za hodinu a půl jsme u depozitu a to je skvělý čas. Ani nejsem příliš unaven,

takže aklimatizace postupuje dobře. Vyzvedáváme batohy a protože s sebou už nemáme žádnou vodu, rozhodujeme se k okamžitému odchodu s tím, že někde na ledovci u slušného zdroje vody uděláme pauzu. Kamila s Jirkou vypadají dost utahaně a říkají, že zítra si udělají oddechový den. Oba Tomášové a já zatím stále máme představu, že odpočinkový den je ten dnešní a zítra v rámci aklimatizace vystoupáme alespoň 500 výškových metrů směrem do C2. Z téhle představy ovšem během zpáteční cesty po ledovci do C1 rychle vystřízlivíme, protože je vedro a naše „malé“ batohy tíží snad více než včera. Přesto nám cesta do C1 trvá jen 2 hodiny. Rozhodnutím o relaxačním zítřku se mi ulevilo, protože cesta do C2 vypadá drsně, vede přes škaredé trhliny. A zatímco píšu tyto řádky, ozývá se z ledovce pod

našima nohama temné dunění. Snad nebudeme první expedicí, jejíž tábor se propadl do trhliny v ledovci?

V podvečer se jdeme s Tomášem projít po okolí a potkáváme se s krajanem. Je tu už tři týdny s partou, z níž dva chlapi jsou v C3 a chystají se k výstupu a dva sjíždějí severní stěnu Piku Lenina na lyžích a to právě teď, takže je vidíme - dvě nepatrné tečky na ohromující mase bělí. Uprostřed stěny mají postavený stan, k němuž asi ve 20:00 dorážejí. A pak už se rychle smráká, ještě pár kouzel se světly a stíny na obrovské ploše severní stěny a je tma.

10.8.2002 sobota, den devátý

Dneska je free day a tak jsme se rozhodli udělat inventuru potravin. Dopadla takhle:

Druh potraviny	Fred	Tomáš	Tom	Celkem	Denní dávka
Bramborová kaše	9	7	10	26	1,3
Polévka	9	11	13	33	1,65
Klobáska	13	13	3	29	1,45
Konzerva	0	3	4	7	-
Salám	1	1	0	2	-
Omáčka	0	0	2	2	-
Čín. nudle ochucené	0	5	0	5	-
Čín. nudle neochucené	4	0	12	16	
Instantní jídlo	0	4	6	10	
Stroužky česneku	0	21	36	57	2,85
Cibule	0	0	13	13	0,65
Sušené mléko	0	1	1	2	-
Kakao	0	1	0	1	-
Bikava	0	0	1	1	-
Čaj	47	30	0	77	3,85

Čaj instantní granule	0	na 7 l	0	na 7 l	-
Puding	0	0	6	6	-
Alkohol	0,4 l	0,65 l	0,15 l	1,2 l	

Já k výše zmíněnému mám ještě 23 čokolád, 4 energetické tyčinky a 4 energetické gely.

K polednímu sešla shora další trojice Čechů, takže s nimi dáváme řeč a dozvídáme se, že 8. srpna byli na vrcholu, v C3 spali 4 noci, čekali na dobré počasí a dočkali se. Nejodpornější je prý úsek z C1 do C2, čili to, co nás čeká zítra.

A zatím se ještě líně vleče dnešek, odpočinkový den je únavný také, je úmorné vedro, ledovce na okolních štítech se třpytí jak zrcadla a před pařákem není úniku. A je-li člověku nepříjemně po těle, napadají ho nepříjemné myšlenky a těm je třeba čelit. A my jim čelíme tak, že bereme láhev Tomovy ořechovky, nutno říci, že zdaleka ne plnou - z inventury bych odvodil, že 0,35 l, a jdeme na návštěvu ke karlovarákům. Ti už jsou kompletní - oba sjezdaři i dvoučlenné vrcholové družstvo jsou už úspěšně dole. Takže naléváme ořechovku, pak se na kameni, sloužícím jako stůl, objevuje slivovice, vodka... A rozhovor proudí, je to příjemné setkat se v daleké cizině s krajany, s nimiž člověka pojí společné zájmy. Oni jsou ti hoši karlovarští trochu jiná liga, byli i v Himálájích a mají za sebou leccos. Nicméně neshlížejí na nás spatra a tak není divu, že ke svým stanům se vracíme až za tmy, obtěžkáni spoustou darů: konzervy, toaletní papír, čokolády, cibule, česnek a propouštějící termoska, která ve svislé poloze je funkční a pokud půjdeme na vrchol, prokáže nám cenné služby. Také jsme koupili 4 plynové bomby po 4 \$ za kus, což je velmi slušná cena (od AM 6 \$). Pro Tomáše se ještě vracím zpět, protože se tam nějak zapovídal. A zítra nás čeká

výstup do C2, což s přihlédnutím k množství vypitého alkoholu bude asi rozkoš.

11.8.2002 neděle, den desátý

Jako obvykle špatně spím, budím se kolem půl třetí ráno a tentokrát už bohužel neusnu. Tomův budiček v 5 mi připadá jako vysvobození. Vstáváme, vaříme, balíme a v 7:30 vyrážíme směr C2. Mezitím se rozednilo (ráno v 5 byla tma jako v pytli). Zdlouhavě přecházíme zmrzlý ledovec až k úpatí Piku Lenina. A pak začíná stoupání. Já se přiznám, že celou dobu musím myslet na velkou trhlinu s fixy, která je vidět až z C1. Stoupáme docela ostře, jedno místo údajně 40-45 stupňů. A hodně trhlin, sice velmi úzkých, ale i velmi hlubokých. Shora do nás bije slunce svými paprsky, do ramen tlačí popruhy batohu, pot stéká po čele, po zádech a snad všude, plíce zoufale lapají po dechu. Co je to za lidi, kteří holdují takovému koníčku? Konečně jsme u oné trhliny. Je sice široká a určitě velmi hluboká, ale částečně zakrytá sněhem, takže dojem není až tak působivý. Vede přes ni sněhový most nevzbuzující velkou důvěru, na horním konci zakončený několika ledovými stupni. To celé je zajištěno fixním lanem archaického vzezření, upevněným na obou koncích ledovcovými šrouby. Takže se postupně do lana zacvakneme karabinou a jdeme: Tom, já, Tomáš... Já se přes ty ledové stupně šplhám tak, že vždycky co nejvýš zaseknu cepín, pak se k němu přitáhnou, postavím se na hrotech maček a znovu. Asi to vypadá dost legračně, ale funguje to. Sláva, má noční můra je pro tentokrát za mnou. A

pořád stoupáme, dýcháme jako lokomotivy, přestávky jsou stále delší a častější. Postupně se vytvoří skupinka lidí, plahočících se přibližně stejným tempem, kteří se občas míjejí, jak jedni zrovna zpomalili kvůli náhlé krizi, zatímco ti druzí mají dočasně pocit, že ještě můžou, a přitom občas prohodí nějakou větu a pokračují dál. A tak jsem se seznámil s Grigorijem z Moskvy, který kráčí v neuvěřitelných botách se žralokem vpředu i vzadu, z nichž mu nahoře vyčuhují silonové sáčky, které si asi navlékl na nohy proti mokru, na hlavě kyrgyzský plstěný klobouk, na sobě nějaké maskáče, na zádech obrovský maskáčový batoh a v ruce drží obyčejné lyžařské hůlky dokonce bez koleček na dolním konci. A to ještě v tu chvíli netuším, jak bude v C2 spát. Prostě tvrd'ák, jak říká Tom. Ale teď je třeba jít a zatnout zuby. Postupně se naše pětice trhá, vpředu je Tom, pak já, Kamila s Jirkou a nakonec Tomáš, který má opět šíleně těžký batoh. A já zkouším finty, které jsem se naučil na Aconcagui, zpívám si v duchu stále stejnou písničku (tentokrát Proměny od Čechomorů), dýchám do rytmu kroků - nejdříve krok nádech, krok výdech, pak už jen krok nádech i výdech a to co nejhlubší. Nic nepomáhá, nakonec si jenom v duchu opakuji: JDI, MUSÍŠ JÍT, MUSÍŠ donekonečna. Ještě bych mohl vzpomenout jednoho Němce, kterého vedl na laně místní průvodce a který působil ještě žalostnějším dojmem, než my sami. Zrána nás došel, ba i předešel, kolem poledne nás důrazně varoval, abychom hned v C2 nespali, že to je hrozná dálka i výška, abychom se vrátili. Kolem 14:00, když jsme ho s Tomem míjeli, už působil velmi dezorientovaným dojmem, před každým stoupaním sprostě nadával (Scheisse mulde), dokonce několikrát upadl, mátožným pohledem se rozhlížel, pak se svého průvodce ptal, kterým směrem má

jít. Ten naopak vypadal docela svěže, ale naprosto otráveně. Konečně vidíme C2, ještě pořád daleko, ale v podstatě už pouze po rovině. Stany jsou rozházeny v suťovém svahu, už tušíme, že bude značný problém najít nějaké vhodné místo, a my potřebujeme dvě. Závěr pochodu je příšerný. Dýchám co to dá, hlava mě pobolívá a mám hlad, na snídani jsme totiž měli jen nezahuštěnou polévku ve třech a k obědu jsem měl tabulku čokolády a to zřejmě nestačí. V závěru už nedělám přestávky, protože si nejsem jist, zda bych se dokázal donutit znovu vykročit, a jenom bezmyšlenkovitě jdu a jdu. A v 16:15 jsem jako první na úpatí suťoviska, na němž je tábor. Konečně shazuji batoh a tupě sleduji Toma, jak se pomalu blíží. Cítím se úžasně vyčerpaně jako snad ještě nikdy, chvílemi ztrácím kontakt se skutečností, musím si říkat kdo jsem, kde jsem a co tu dělám, prostě takové výpadky sebeuvědomění. Tom přichází chvílku po mně a má toho taky dost. Chvíli jen vyčerpaně odpočíváme, pak se dáváme do hledání místa pro stany. Kupodivu dvě místa nacházíme, nejsou sice nic moc a dají ještě nějakou práci, ale jsme vděční i za to. Máme příšerný hlad, ale veškeré jídlo má v batohu Tomáš a ten je v nedohlednu. Tom říká, že je třeba vynést batohy na plošinku pro stan a přinést vodu. Představa, že budu tahat batoh těch asi 20 výškových metrů nahoru, při jejichž překonávání nalahko před chvílí se mi tmělo před očima, mně děsí natolik, že se rozhoduji jít pro vodu. O stavu mé mysli svědčí nejlépe to, že mne ani nenapadlo, že ten batoh přece jen dříve nebo později budu muset vynést. Pro vodu se jde nahoru nejdříve po suti a pak po sněhu ke skále, po níž stéká pramínek. Není to daleko, ale já to jdu alespoň 5 minut a přitom několikrát upadnu. Nicméně jsem vodu donesl a nakonec i ten nešťastný batoh. To už jsem ale tak odrovnán, že všech ostatních prací, jako

vyrovnání plošiny pro stan, stavba stanu atd. se neúčastním a omezují se jen na vaření. Tomáš přichází až kolem 18. hodiny a kupodivu se zdá být z nás nejsvěžejší. Do těch výše zmíněných vyčerpávajících prací se pouští s chutí a obětavě. Díky mu za to! Večer se dává do hustého sněžení, a tak rychle všichni tři zalézáme do našeho Beskydu a kupodivu rychle usínáme. Do jakžtakž normálního stavu mě před ulehnutím dostává kalíšek slivovice.

Ještě ke Grigorijovi: spí vedle nás v tzv. „hrobečku“ z maskovacího plátna, napnutého šňůrou přes opravdu historický cepín na jednom konci a přes polní lopatku na konci druhém. Je to geroj - jen doufám, že nechce jít až na vrchol.

12.8.2002 pondělí, den jedenáctý

Vstáváme v 6:45, kupodivu docela vyspalí ve třech v Tomově Beskydu. Kamila s Jirkou si nechávají stan v C2 a tak si tam ukládáme věci, které nebereme dolů.

V 9:00 vyrážíme my tři dolů, přidává se k nám Lubor z Liberce, který je členem expedice CK Poznání (Wlasák). Byl v C3, ale na vrchol nešel. Po včerejším sněžení je trochu bílo, ale obloha jako vymetená. Jde se docela dobře, i když zkraje stoupáme na terénní bouli, po níž vede dlouhý traverz stěny Piku Lenina. Tom je brzy daleko napřed, potom Tomáš, pak já a Lubor. Na začátku sestupu zastavuje Tomáš, aby si dal foťák do pohotovostní polohy. Využívám této přestávky, abych založil nový film do svého Olympusu, zatímco Lubor pokračuje dolů.

Náhle zazní silná rána a ledovec pod našima nohama se zachvěje. Už jsme tak otupělí chováním ledovce v C1, že tomu ani nevěnujeme pozornost, až teprve náhodný pohled směrem vzhůru na hřeben nás vyburcuje z klidu. Shora se na nás řítí

velká lavina! Rychle se pohybující sněhový oblak ukazuje její postup. Jsme jako v tranzu, nevíme co dělat. Zkusím několik rychlých kroků do strany, ale sních mimo vyšlapanou trasu je dost hluboký a boří se, takže utéci není šance a navíc mi bleskne hlavou, že přece všude kolem jsou trhliny. V té chvíli je už ale jasné, že nás lavina našťestí mine. Rychle vytahuji foťák z brašny a snažím se ten děsivý přírodní úkaz zachytit na film. Tuny zmrzlého sněhu se s rachotem přeženou kolem nás a to nás až příliš rychle uklidní. Za hlavní masou se nevypočitatelně řítí jednotlivé sněhové kvádry různých velikostí, většinou našťestí úspěšně uhýbáme, ale jeden kus mne bolestivě zasahuje, našťestí do stehna. Být to někam jinam, mohlo být vymalováno, ale stehenní kost je chválabohu ta nejpevnější v lidském těle. Uplynulo pár desítek sekund, možná minuta, a je po všem. Je přesně 9:50, stojíme s Tomášem značně otřesení a nevěřícně na sebe pohlížíme. Kdybych se nezdržel výměnou filmu, kdyby se Tomáš nerozhodl zrovna tady vytáhnout foťák z batohu, kdyby...

Lavina proťala naši cestu, Tom už byl za její dráhou dole, my před ní nahoře. Nasazuji batoh a sestupuji k Luborovi, který stojí v šoku kus pode mnou. Má vytaženou kameru a natáčí laviniště pár metrů od sebe a pak zabírá mne, jak se k němu blížím. „Tak jsem se podruhé narodil“, říkám mu do objektivu. Jeho odpověď raději ani necituji.

Další sestup dolů už proběhne bez dramatických momentů, širokou trhlinu překonáváme snadno slaněním po fixním laně, ale uvnitř jsem napnutý jak struna, na chvíli mi bleskne hlavou myšlenka, zda bych už neměl zůstat v C1 a nechat vrchol vrcholem.

Konečně ve 13:00 jsme v C1, stavíme stan a vaříme. Tomáš mi jde k Wlasákovcům vyprosit nějakou mast na

nohu (už je na ní modřina velikosti dvou vík od ešusu) a vrací se s Olfengelem a nějakými prášky. Tom se naopak se mnou domlouvá, že si modřinu, až se pořádně vybarví, vyfotí. Mezitím začíná krápat a následně se rozpoutá bouřka s hromy, blesky a krupobitím. Už to vypadá, že nebudeme ani večeřet, protože plynový vaříč máme v C2 a s benzínákem se ve stanu vařit neodvážíme, ale kolem 20. hodiny se počasí na chvíli umoudří, takže toho rychle využíváme a vaříme. Do spacáků zalézáme ve 20:48! Nemůžu hned usnout, hlavou se mi honí všelijaké myšlenky, z nichž ústřední je, že za 16 dnů jedeme domů. Ať už s vrcholem nebo bez něho... Na druhou stranu, říkám si, za všechno ten strach a dřinu bychom si nějakou odměnu zasloužili.

13.8.2002 úterý, den dvanáctý

Dnes je odpočinkový den, vstáváme tedy pozdě, až kolem 9. Vyspal jsem se skvěle, i když s obvyklou hodinovou přestávkou o půl třetí ráno. Počasí dává tušit odpolední déšť nebo sněžení, dost se ochladilo. Zbytek krup z noční bouře jen pomalu a neochotně taje. Každý se po vydatné snídani zabavuje, jak umí. Tom se jde s foťákem projít, já si spravuji návleky a impregnuji boty. Aklimatizační risk předchozích dvou dnů, jak se zdá, vyšel, všichni se cítí dobře.

Během dopoledne se opět zatahuje a v poledne začíná pršet. Wlasákovci postupně opouštějí C1 a sestupují na Lukovou poljanu a já jim docela závidím. Z jejich společenského stanu se ozývají struny kytary a stále hlasitější zpěv posledních opozdílů. Zrovna pějí píseň „Kristýnka iba spí“, když se rozhodují, že je odlehčím o přebytečné zásoby a jdu si k nim pro nějaké sirky (těch máme málo). Jsou už dost veselí, dostávám tři krabičky sirek a pak mně někdo z nich pozná a říká:

„Ty jseš ten z té laviny, že jo, ukaž nám tu modřinu.“

Takže musím předvádět svoji (trochu) svalnatou a (výrazně více) modrou nohu a jejich doktor mi říká, že si mám opravdu vážít toho zážitku, že takový moc lidí za sebou nemá. A pak je obdarován třemi krabičkami sirek za zpěvu písně „Když si báječnou ženskou vezme báječnej chlap“ opouštím a připadám si jako člověk, který si právě užil svých pár minut slávy. Jejich veselí pak pokračuje celé odpoledne a Tom říká, že takové tempo nemůžou vydržet, takže noc snad bude v klidu. Bohužel se velice mýlil, hlahol sice občas utichá, ale pak opět propuká s neztenčenou silou. Když kolem 22. hodiny zní Óda na radost, tiše doufám, že je to finále, ale opravdový konec oslavy nastává teprve o půlnoci árií z Rusalky. Pak se ještě dost dlouho převaluji ve spacáku a mám pocit, že jsem ani nezamhouřil oko, když v 5 hodin ráno zapípají Tomovy hodinky.

14.3.2002 středa, den třináctý

Hodinky zapípají, Tom rozezne vchod stanu, vyhlédne ven a znechuceně procedí mezi zuby: „Mlha jako včera“ a tím je rozhodnuto, že máme opět free day. S jistou úlevou opět usínám. Když se kolem 9:30 konečně vymotám ze stanu, ostatní kromě Kamily postávají venku. Je nevlídně, zataženo, paradoxně pouze nad Pikem Lenina se občas vytvoří modré okno a ukáže se vrchol, zatímco směrem k Lukové poljaně je šedá deka. Ve vzduchu poletují vločky sněhu a padají nám do ešusu s čajem, prostě dokonalá depka. Vaříme zatím zřejmě nejlepší polévku a to takto:

Do pytlíkové polévky se šunkovými knedlíčky přidáváme zeleninu, nudle a na malé kousíčky nakrájený lančmít, který jsme dostali od karlovaráků. Hoši, díky. Než si polévku stačíme dosytosti vychutnat, změní se poletující

sníh v husté sněžení, které s neutuchající intenzitou pokračuje celé odpoledne. C1 se mezitím odchodem CK Poznání takřka vylidnil, takže si tu připadáme jako sirotci, jako pět malých zrnek písku v ponuré nehostinné krajině pod obří stěnou sedmitisícové hory. A sněží i večer a sněží i v noci, přičemž se řádně ochladilo.

Večeři vaříme na druhé PET láhvi benzínu a je to obligátní klobáska s bramborovou kaší, kupodivu pořád ještě chutná. Na noc se oblékám skoro do všeho, co tady dole v C1 mám, poprvé použiju i ledvinový pás, a stejně mi je dost dlouho zima na nohy. Navíc mám ve spacáku foťák a láhev s vodou, takže spánek není žádná sláva. A protože neustále sněží, hlavou se mi honí různé myšlenky, jako například že bychom se už vůbec nedostali do C2 a jaké by to znamenalo ztráty. Čelovka, flísové kalhoty, plynový vaříč a nějaké drobnosti, to bych rozchodil. Hůře by na tom byli Kamila s Jirkou, mají nahoře stan za 20 000 a další věci. Moc optimisticky na mně nepůsobí ani večerní rozhovor s klukem z Bostonu, který má informace o předpovědi počasí a říkal: „few days bad weather, storm is coming“.

15.8.2002 čtvrtek, den čtrnáctý

Noc byla docela studená, ale to množství oblečených vrstev mne udrželo v teple. Vstáváme kolem 9. hodiny a je bílo. Oblačnost se různě trhá a vytváří tak dramatickou atmosféru, mimořádně vhodnou pro fotografování. Využívám toho a cvakám snímek za snímkem a tím doháním dluh - zatím mám nafoceny 4 filmy. Nicméně dopoledne ubíhá velice pomalu a tak se rozhodujeme navštívit jeden z místních stanů - barů a volíme ten u Valiky. Pivo 4 \$ a půllitr vodky 6 \$. Chvilí váháme, ale pak kupujeme půllitr vodky za 300 Somů a hned dáváme po kalíšku (kalíšek je plastová odměrka od léků, kterou má s sebou Tomáš) a hned i

druhém a svět rázem vypadá lépe. A to se ještě můžeme těšit na zítřek, až nám Dajmir přiveze 10 bochníků chleba, které jsme si u něho dneska dopoledne objednali. Odpoledne trávíme hledáním zkamenělin, v čemž zcela vyniká Tom, zatímco já našel jednu, kterou jsem při pokusu o zmenšení bohužel rozbil.

Navečer se silně ochlazuje a vyjasňuje, takže to vypadá na zítřejší výstup do C2. Vůbec se na to netěším a tak mám samozřejmě neklidnou noc, nemůžu usnout (ono spaní s foťákem a lahví vody ve spacáku není nic moc) a dlouho do noci se převaluju.

V 0:30 toho mám dost, vstávám a vylézám ven odpustit něco tělních tekutin. A žasnu. Obloha je hustě poseta neuvěřitelně jasnými zářícími hvězdami, uprostřed jí púli planoucí Mléčná dráha od Razdělnoj až někam k Lukové poljaně a nad obzorem se třpytí Velký vůz tak jasně a zdánlivě blízko, až mám pocit, že bych na něj mohl dosáhnout. Je mi 45 let a na horách jsem strávil už spoustu nocí, ale něco takového jsem ještě nikdy nespátřil.

16.8.2002 pátek, den patnáctý

V 5:30 nás Tomův budík nekompromisně probere a následně vyžene ze stanu. Ostatní dva stany nejeví známky života. Přitom právě jejich osazenstvo by mělo vyrazit co nejdříve, protože my dva s Tomem čekáme na Dajmira s chleby, kdežto oni by měli co nejdříve dosáhnout C2 a najít dobrá místa pro dva stany. Nakonec to dopadá tak, že vyrážíme všichni až v 8:45. Batoch mám tentokrát těžší než posledně, a protože cestou několikrát fotím, brzy jsem poslední. Ostatní docházím až v místech, kde se ledovec začíná zvedat. Všichni tady nasazují mačky, jen Tom už stoupá vzhůru, asi má dneska formu. Cesta je úporná, batoh těžký, slunce nemilosrdně spaluje, sníh je rozbředlý a lepí na mačky, pot stéká

do očí a pálí, občas je marně přivírám před tím oslnivým jasem, prostě pakárna. Naše skupinka se roztahuje, předcházím Kamilu, Jirku i Tomáše, Tom je ale v nedohlednu.

V 11:30 docházím k známé široké trhlíně. Dívám se nedůvěřivě na lano a ke svému zděšení zjišťuji, že na spodním čili na mém konci není nijak upevněno, což znamená, že když jsme se posledně při výstupu do něho cvakali karabinou, tak to bylo jen pro smích. Naštěstí nahoře za trhlínou jsou dva Němci, naši sousedé z C1, takže je poprosím, aby mne jistili a za pár minut jsem nahoře. A pak následuje úmorný výstup přes trhliny až k závěrečné „Scheisse Mulde“, který je tak příšerný, že se o něm raději nebudu rozepisovat. Někde tady jsem došel Toma a spolu jsme pak dorazili do C2, on v 16:00, já o 5 minut později. Pozitivní je, že jsme zkrátili čas o 1,5 hodiny, přestože jsme nesli těžší batohy, a přece jen nejsme tak zdrchaní, jako posledně.

Nacházíme dvě pěkná místa pro stany hned vedle skupiny muslimů z různých zemí, kteří jsou „všichni bratři“, jak nás informují, když s nimi posléze navážeme kontakt. Ovšem zatím na nás vrhají dosti nepřátelské pohledy - inu, jsme zřejmě bílí nevěrci. Stavíme náš Beskyd, kolem 17:00 přicházejí Kamila s Jirkou a Tomáš asi v 18:30. Začínáme se o něho opravdu bát, když se konečně objeví, máme už pro něho postavený stan a uvařený čaj i polévku. Dělá nám starost, protože fyzickou kondici má, ale nestačí to tady v řídkém vzduchu udýchat, 23 let práce na šachtě dá plicím pořádně zabrat. Naši sousedé nás obšťastňují zpěvem svých pro nás velmi exotických, byť poněkud jednotvárných, písní. Navečer se pěkně ochlazuje a tak ještě za světla zalézáme do spacáků, samozřejmě předtím dáváme po kalíšku vodky.

17.8.2002 sobota, den šestnáctý

Dneska jsme vstávali pozdě a toto prosté konstatování naznačuje apatii odpočinkového dne. Mírně mě bolí hlava a spánek taky za moc nestál, ale jinak jsem fit. Ostatní vypadají fit. Ráno byla velká změna v jídelníčku, na snídani máme čaj a Dajmirův chléb s rybí pomazánkou. Delikatesa! Aby dnešní den byl nejen free day, ale i fish day, k obědu dáváme těstoviny s rybičkami v tomatovém sósu. Snad nám nenarostou ploutve!

Jeden z našich muslimských sousedů (Turkmén) názorně demonstroval svoji důvěru v Alláha, protože šel po ledovci až pod odstrašující stěnu Razdělnoj, plné hrozivě visících séraků, hledat svůj batoh, který mu spadl dolů při sestupu během třetího neúspěšného pokusu o vrchol. Jeho drobná křehká postava pod nesmírnými masami sněhu a ledu ve mně vzbuzuje zvláštní pocity. A on se tam pod tunami zmrzlé smrti klidně prochází sem a tam a sbírá své věci. Něco našel, něco ne, ale videokamera a fotoaparát ten pád přežily bez úhony. Říkám mu, že to je teda štěstí, ale on mi odporuje a vysvětluje, že opravdové štěstí je být zdravý, kamera i foťák jsou pouhé věci, které si může koupit kdykoliv znovu. Asi má pravdu on a my přikládáme příliš velký význam materiálním hodnotám. Pak mi dává napít ze své láhve nápoj, který měl údajně s sebou nahoře. Jeho parta se neustále rozrůstá o další úspěšné dobyvatele vrcholu, kteří v průběhu odpoledne scházejí dolů. Každého dalšího přichozího ostatní bouřlivě objímají a i ti neúspěšní dávají najevo nelíčenou radost. Konečně jsou asi všichni a tak vytahují ze svých batohů dvě velmi exotické vlajky a fotí se. Ptám se, jestli si je také můžu zvěčnit a dostávám souhlas s tím, že je musím vyfotit i pro ně a tak mi na krku najednou visí tři aparáty - staříčkový automat YASHICA, zrcadlovka ASAHI PENTAX a můj OLYMPUS. Snad jsem to i s těmi

jejich stroji zvládl ke spokojenosti majitelů. Pak se balí a odcházejí dolů, přičemž se bouřlivě loučí se skupinou Američanů, která vystoupila do C2 dnes dopoledne. Dokonce si vyměňují i adresy a zvou se navzájem do USA a do Íránu, což mi připadá docela zábavné. My jsme se zatím rozhodli provést druhou inventuru potravin, jejíž výsledek nám říká, že máme všeho dost, ba zřejmě své zásoby ani nestihneme spotřebovat, předpokládáme-li, že nahoře asi nebudeme trpět přehnaným apetitem. Zítřka bychom chtěli vystoupit nalehko na Razdělnuju.

Kolem 18. hodiny zapadá slunce za hřeben, který vede k Razdělnoj, a okamžitě se neuvěřitelně ochladí. V ešusu, který jsme si nachystali k vaření polévky, se na hladině vytvoří ledová vrstva. Oblékám si obě flísky, ale na nohy i dlaně mi je zima. Rychle vaříme, večeríme a v 19:10 doslova prcháme před mrazivým chladem do spacáků, přestože na severní stěnu Piku Lenina, dosud ozářenou sluncem, je působivý pohled.

Takových nocí nás tady už čeká maximálně 10, některé z nich zřejmě v C3, tam to asi bude ještě větší tvrdárna. A zároveň se blíží den D, protože popozití bychom snad mohli definitivně vyrazit do C3 a 21.8. by snad mohl následovat první pokus o vrchol. Já se přiznám, že bych rád stanul na vrcholu této ohromné hory, ať už je počet těch, kteří tam vystoupili před námi jakýkoliv. Úsilí, které jsme až dosud vynaložili a ještě budeme muset vynaložit, mně osobně připadá obrovské. A srovnávám-li tuto akci s ACONCAGUOU 98, pak tato je náročnější přinejmenším ze čtyř hledisek:

- náročnější terén, což znamená trhliny v ledovci, riziko lavin
- absence jakéhokoliv zázemí CK, průvodce apod.

- nesrovnatelně hůře dosažitelná pomoc či lékařská péče v případě nehody nebo zdravotních problémů
- já osobně jsem starší, pohodlnější, s různými menšími či většími zdravotními problémy, více se bojím a mám menší motivaci

18.8.2002 neděle, den sedmnáctý

Vstáváme ve chvíli, kdy na náš stan dopadnou první sluneční paprsky (asi pár minut po sedmé), vaříme čaj a polévku a balíme nalehko - pití, čokoláda, teplé oblečení, foťák atd., chceme dnes vyjít aklimatizačně na Razdělnuju. V 8:45 vyrážíme. Výstup z C2 na hřeben je ostrý, míváme pamětní tabulku obětí - členů izraelského alpinistického spolku, kteří tady 13. července 1990 zahynuli pod lavinou. Celkem všech obětí bylo tehdy asi 40, přesně se to už nikdy nebude vědět, ale v C2 to tehdy nikdo nepřežil. I z tohoto hlediska se C2 jeví jako nebezpečný tábor, nehledě na to, že v noci tady padají shora kameny, některé nepříjemně blízko našich stanů. Konečně jsme na hřebeni, ten nejdříve mírně, posléze výrazněji stoupá až do výšky asi 5500 m, odkud pokračuje téměř vodorovně několik set metrů, než se definitivně zlomí v závěrečný úmorný výšvih na Razdělnuju. V tomto místě na ostrůvku suti se zastavuji a dávám si čokoládu a dnes poprvé izotonický nápoj. Než to spořádám (nijak nepospíchám, do strmého stoupání na Razdělnuju se mi vůbec nechce), dochází mě Tomáš, zatímco Tom už je vepředu a Kamila s Jirkou se občerstvují kousek ode mne. Dojídám a nezbyvá, než vstát, hodit si batoh na záda a opět vyrazit.

Zpočátku se mi šlape docela dobře, dokonce docházím Kamilu s Jirkou, kteří vyšli chvíli přede mnou. Přičítám to blahodárným účinkům izotonického nápoje. Stoupáme stále výš a výš, napravo i nalevo se otevírají působivé výhledy,

mám dojem, že je vidět současně C1 i C2 a samozřejmě Sedlo cestovatelů. Občas se zastavuji a fotím a tak mě Kamila s Jirkou opět setřásají. Stoupání se mi zdá nekonečné, s přibývajícimi hodinami se sluníčko víc a více opírá jednak do utýraných poutníků, jednak do sněhu, který se mění na rozbředlou kaši. Už dávno jsem přešel do režimu krok-nádech-výdech a přesto se musím čas od času zastavit, opřít se o hůlky a důkladně se vydýchat. Asi uprostřed stoupání náhle proti sobě spatřím sestupovat povědomou postavu. No jasně - Popov. Zastavujeme se, i on si mě vybavuje, chvíli se jen tak bavíme, ale pak mi sděluje důležitou informaci: máme k dispozici 3, maximálně 4 dny dobrého počasí. To je ovšem čára přes rozpočet, zítra jsme měli mít odpočinkový den, teprve potom jsme se měli přesunout do C3 a 21.8. (ano, zrovna ten neblahý den) se pokusit o vrchol. Takhle bude asi lepší vše urychlit a pokusit se o vrchol bez odpočinkového dne. V těchto trudných úvahách pokračuji ve stoupání.

Konečně se horizont začíná zaoblovat a až doposud strmý svah začíná přecházet do náhorní plošiny. Ještě několik desítek lopotných kroků a vidím stany C3. Všechny jsou zakopané hluboko ve sněhu, pouze vrcholky kopulí vyčnívají nad terén. V prvním volném záhrabu sedí Tom a Kamila s Jirkou a tváří se docela spokojeně. Je 12:45, výstup z C2 do C3 mi tedy trval 4 hodiny. Necítím se nijak mimořádně unaven, se stavem, v němž jsem poprvé došel do C2, se to vůbec nedá srovnat. Ostatní by nejraději hned sestoupili, ale nakonec se dají přesvědčit, že by v dosažené výšce měli alespoň hodinu pobýt kvůli aklimatizaci a zůstávají se mnou. Jdeme se trochu projít po vrcholu Razdělnoj, je to rozměrná pláň, na níž by se asi vešlo několik fotbalových stadiónů. A otevírá se nám odtud úžasný výhled na jih na nekonečná pásma hor v

Tadžikistánu. Nikdo z nás neodolá a všichni fotíme a asi si v té chvíli neuvědomujeme, že lepší výhled v podstatě nebude ani z Piku Lenina. Pomalu se vracíme k batohům a mezitím doráží Tomáš. Uvědomuji si, že to vypadá značně hloupě, že nikoliv poprvé my ostatní vyrážíme na další cestu ve chvíli, kdy Tomáš přichází, ale chceme být dole co nejdříve, abychom si v mezích možností dostatečně odpočinuli, když už jsme byli nuceni zrušit odpočinkový den. A tak kolem 14:00 vyrážíme dolů, zatímco Tomáš se kochá výhledy a ujišťuje nás, že v pohodě sestoupí dolů sám. Cesta do C2 mi trvá 1,5 hodiny, zatímco Tom je o 3/4 hodiny rychlejší, nechápu, jak to ten člověk dělá. Je to opravdu jenom tím věkovým rozdílem?

A tady zase vaříme, jíme, pijeme, co tady vlastně dělat jiného, že? Já se jdu podívat za „WC skalní žebro“, což je místo, kam všichni z C2 chodí přinejmenším na velkou a podle toho to tam vypadá. Hovno vedle hovna a každé jiné, ať už tvarem, velikostí, barvou či stářím, ale tak hustě nasázené jedno vedle druhého, že projít „čistou“ nohou je opravdový rébus. Zjišťuji, že mít boty velikosti 11 v takovém terénu není žádná výhoda, mít tak 5-ky, měl bych mnohem více manévrovacího prostoru. Konečně nacházím místo, kde fekálie zde odložené působí dostatečně staře, aby mohly být neškodné. Vykonávám to, proč jsem tady přišel a když už provádím očistnou fázi, toaletní papír se mi rozmotá ze svahu dolů pěkně na pokálená skaliska. Vypadá to na pěknou pohromu, protože je to jediná role českého toaletáku, kterou mám, a ten ruský, kterého máme přebytky, je spíše brusný, než toaletní, ale pak naštěstí zjišťuji, že se mi rozbalil do oblasti dostatečně uschlých exkrementů, takže ho zase smotám pěkně zpátky do ruličky. Kde bych tady asi tak sháněl nějaký jiný.

19.8.2002 pondělí, den osmnáctý

Ráno za rozbřesku vstáváme, vaříme, balíme, jíme... Tentokrát vařím já a důsledkem toho je, že Tom už je sbalený a připravený k odchodu, zatímco já ještě poněkud zmateně pobíhám po táboře a zvažuji, co vzít s sebou a co nechat zde. Nakonec Tom a Kamila s Jirkou odcházejí dříve a my s Tomášem v druhém sledu až v 9:45. Cesta je docela úmorná, díky těžšímu batohu mi dává docela zabrat, ten odpočinkový den by se zatraceně hodil. Ve svahu Razdělnoj mě zastihuje husté sněžení a protože jsem opět utekl Tomášovi, mám pocit, že jsem sám a sám v širém pustém světě, bílém a ztichlém. No, nic moc. A tak se hrabu nahoru, výš a výš, až konečně se svah začíná vyrovnávat a v husté chumelenici vidím dřepící postavu. V životě jsem Jirku neviděl raději a jsem mu moc vděčný, že mi šel kus cesty naproti. Konečně v C3! Je kolem 14. hodiny, potácím se k plošině, kterou už Tom stačil pracně vysekat, shazuji batoh a pomáhám mu se závěrečnými úpravami. Je to docela dřina, i když Jirka a mezitím dorazivší Tomáš taky přikládají ruce a cepíny a lopaty k dílu, při každém prudším pohybu se musím několikrát opakovaně zhluboka nadechnout, přesto se mi pokaždé zatmí před očima. Tom při úvodních ženíjních pracích ze sněhu vyprostil lžici, plastový pohárek a velký igelitový pytel, plný krekrů (rybiček). Byly rozhodně skvělé, vůbec nebyly zvlhlé, i když se neodvažuji odhadnout, jakého byly stáří.

Posléze na oplátku pomáháme Jirkovi a Tomášovi s úpravou jejich plošiny a se soumrakem zalézáme do stanu a začínáme s přípravou tekutin na výstupový den. Do igelitky jsme si před zalezením do stanu nasekali cepínem kusy ledu a ty teď na plynovém vařiči roztápíme. Během téměř dvou hodin této

neuvěřitelně piplavé a úmorné práce (technologický postup: já držím jednou rukou vařič, druhou ešus, a Tom do něho postupně přidává kusy ledu) vyrobíme 5 litrů vody do PET lahví, se kterými se pak stulíme do spacáků. Budíček plánujeme na 3 hodiny ráno, abychom měli pár hodin k výrobě čaje a polévky pro dostatečné zavodnění organismu před výstupem.

20.8.2002 úterý, den devatenáctý

Zřejmě z nervozity ani jeden z nás nezamhouří v noci oko. Na Tomovi se asi projevuje startovní horečka, snaží se mne vyburcovat už ve dvě ráno, abychom v případě slabého mrazu mohli vyrazit už před svítáním, ale já odmítám, což on zlostně komentuje slovy: „Do prčic, jestli se na vrchol nedostaneme jen kvůli tomu, že se ti nechce vstávat...“

Ve 3 hodiny začínáme nové kolo té stupidní činnosti: strčit kus ledu do ešusu, lžící ho trochu opracovat, aby se dala přiklopit poklička, po chvíli pokličku odklopit, lžící vybrat nejhrubší smetí (je s podivem, co všechno se dá v pamírském ledu najít), doplnit další kus ledu... A to tentokrát zahřívát až k bodu varu. Za 2 hodiny takto vyrobíme při skomírajících čelovkách 2 litry čaje a dva ešusy polévky. Tom by nejradyji vyrazil, venku není až taková zima (odhadujeme asi -15 stupňů), ale je stále tma jak v ranci a s našima čelovkami bychom mohli svítit akorát tak v pánském klubu. Takže se snažíme podřimovat, až konečně v 5:40 Tom říká, že se venku začíná jasnít a že je tedy třeba vstávat.

Vylézám ze spacáku, navlékám na sebe několik vrstev oblečení, zbytek dávám do batohu, do PET lahví s vodou sypu tablety izotonického nápoje, přibaluji energetické tyčinky a balíčky energetického gelu (dárek od kamaráda Ezriho k 46. narozeninám, které budu mít za 4 dny) a zapomínám přibalit dvě

čokolády, které jsem si nachystal! Obrovská chyba, ovšem v této chvíli o ní ještě nemám tušení.

Je 6:10 a Tom, jako obvykle první ze všech, vyráží za svým snem. Obzor je oranžový, hory kolem jsou dosud pouze černé siluety. Ještě na mne přichází jakási střevní krize (že by nervozita?), takže rychle shrnout všechny vrstvy, co jich mám na sobě (5) a do díry, rychle vykopnuté do sněhu, odložit přebytečné. Mezitím už přichází Jirka a za ním Tomáš. Je 6:30 a my s 20-ti minutovým odstupem vyrážíme za Tomem. Sestupujeme do sedla pod Razdělnoj a pak už nás čeká ostré stoupání místy ve zmrzlé sutí, místy ve sněhu, výšvihem v hřebeni masívu Leninova štítu. Záhy mi začínají mrznout prsty na rukách, nově zakoupené rukavice se ukazují jako naprosto špatná volba. Ve chvíli, kdy mně začínají bolet konečky prstů, se zastavuji a překotně zvažuji, co teď? Že bych se nakonec nedostal na vrchol kvůli takové banalitě? Pravda, výstroj mám z naší skupiny nejhorší a počítal jsem s tím, že to může být ten rozhodující faktor, který mi zabrání v dosažení cíle, ale rukavice mám nové a vypadají tak teple... Horečně prohrabuji kapsy větrovky a nalézám tenké pletené prstové rukavice, od posledního použití v nižších polohách dosud vlhké. V zoufalství je navlékám na zkřehlé ruce, přes ně natahují nové rukavice, které mně tak zradily a intenzívně pohybuji prsty, aby se prokrvily. A hle, stal se zázrak, po chvíli se pocit chladu začíná vytrácet a já s novou nadějí pokračuji ve výstupu.

Světla neustále přibývá a já nemůžu odolat a několikrát se zastavuji kvůli focení úžasných výhledů, které se kolem otvírají. Tom a Jirka se mi ztrácejí někde vpředu nebo spíše nahoře, zatímco Tomáš zaostává vzadu. Konečně se hřeben trochu vyrovnává a rozšiřuje, trasa pokračuje po širokých stoupajících pláních, vlevo mám

úžasnou severní stěnu, vpravo daleké výhledy do Tadžikistánu. Začíná se oteplovat a tak se rozhoduji sundat nějaké vrstvy, což není v případě kalhot vůbec jednoduché, protože mám na nohách mačky a návleky. Při té příležitosti se rozhoduji sundat i mačky, což se během dalších několika set metrů chůze ukazuje jako špatný nápad, a opět je obouvám. Stres vyvolává hlad a tak mně napadá, že bych si mohl dát kousek čokolády. V té chvíli zjišťuji, že veškerá čokoláda je v C3 několik set metrů níže. Prozatímně to řeším balíčkem energetického gelu s višňovou příchutí a pak pokračuji ve výstupu.

Mírně se zvedajícím svahem přicházím k tzv. „Noži“, tady trasa začíná ostře stoupat, ve své horní nejstrmější části má sklon 60 stupňů a zde je také zajištěna lanem. Lano je sestaveno z několika kusů různé kvality od poměrně slušného silného lana až po šňůrky slabé téměř jako tkaničky od bot. Raději se tohoto jištění ani moc nedotýkám a snažím se spoléhat na svůj cepín a hůlku. Konečně je asi stometrové stoupání bezpečně za mnou a já se po relativně rovnějším úseku dostávám do jakýchsi serpentín ve skalnatém terénu. Stezička je sice úzká a strmá, ale já doufám, že při její další zatáčce se dostanu konečně na hranu skalního hřebínku a uvidím další cestu k vrcholu. Ještě pár kroků a jsem na hřebeni. Předě mnou stoupá sněhová pláň, z níž vidím jen asi 20-30 metrů, vše ostatní je pro mne prozatím skryto za horizontem, ale pocit blížícího se cíle a také blížícího se poledne vyvolává rozhodnutí dát si přestávku a posilnit se. Hlad zaháním energetickou tyčinkou a jedním bonbónem Halls. Nic moc, ale potravin mám málo a musím s nimi šetřit. Poté opět nahazují batoh na záda, upevním brašnu s fotoaparát, utáhnu bederní i prsní popruh batohu (tenhle neustále se opakující kolotoč činností při každé přestávce mi začíná lézt

na mozek), vyšlapu těch pár zbývajících metrů na horizont a strnu.

Přede mnou se rozprostírá do dále snad tři kilometrů mírně stoupající sněžná pláň, zakončená na obzoru nevýrazným sněhovým, místy skalnatým hřebínkem, protnutá zdánlivě nekonečnou šňůrou stop. Jednotvárná oslnivá běl sněhu je porušena jen dvěma nepatrnými lidskými postavičkami v dálce, to jsou Jirka a Tom. Postavičky jsou takřka bez pohybu, jen občas se některá skoro nepozorovatelně posune dopředu a opět znehybní.

„Proboha, to přece není možné, aby ten vrchol byl tak daleko, hoši se asi spletli!“ napadá mne a z batohu vytahuji popis výstupové trasy, který jsem si stáhnul z internetových stránek CK Euroasia. Bohužel vše souhlasí, nezbyvá nic jiného, než pokračovat. Padá na mně beznaděj. Plahočím se sněžnou plání, žhavé slunce ze mne vysává poslední zbytky sil a poprvé mám pocit, že mé černou izolepou vylepšené dioptrické sluneční brýle nestačí čelit tomu oslepivému jasu, který mne obklopuje ze všech stran. Postupuji osvědčeným stylem krok-nádech-výdech a často se zastavuji a překotně vydýchávám, ale pohybuji se tak zoufale pomalu... Začínám mít pochybnosti o smysluplnosti našeho počínání, ale zároveň si uvědomuji, že veškeré naše úsilí posledních několika týdnů, ta hrozná dřina, přestálá nebezpečí, strach i chvíle radosti, to vše nějakým způsobem směřovalo k tomuto beznadějně pomalému, ale přece jen k cíli směřujícímu pohybu, který jediný tomu všemu dává smysl.

Náhle bližší postavička zastavuje a pak se začíná vracet. Je 14:12 a Tom po zhodnocení situace vzdává svůj pokus o dosažení vrcholu. Je to bolestné rozhodnutí snad 100 výškových metrů od cíle, ale když potom v C3 porovnává své pocity (halucinace, ztráta kontroly nad levou částí

těla) s příznaky edému plic a mozku, dospívá k závěru, že se zřejmě nacházel v úvodní fázi tohoto onemocnění. Lituji ho nesmírně, protože právě on je ten člověk, který se nejvyšší měrou zasloužil o to, že jsme tady, ale pomoci mu nemůžu. A tak postupuji dál, tupě a bezmyšlenkovitě, jen vpřed, jen vpřed...

Jirka je mezitím na vrcholu a stráví tam dlouhou hodinu čekáním na mne. Konečně v 15:00 jsem na vrcholu i já. Je to neuvěřitelné, ale já, který jsem vlastně na tuto expedici ani nechtěl jet, který jsem se zúčastnil jen z pocitu povinnosti vůči Tomovi, se kterým jsme si to celé před dvěma léty vymysleli, právě já dosahuji cíle. Ale na nějaké kochání se tady nahoře nejsou podmínky. Na vrcholu vane třeskutě mrazivý víchř a mně dá neskutečnou práci pořídit několik snímků, když dokonce pro panoramatický snímek vyměňuji zmrzlými rukama objektiv. Vytahuji vlajku, již skoro neovladatelnými prsty ji upevňuji na cepín a prosím Jirku, aby mi udělal pár vrcholových snímků. On, protože je tady už více než hodinu a je značně prokřehlý, naopak prosí mne, abychom odsud už vypadli. A tak v 15:30 opouštíme nehostinný vrchol, na který jsme se tak dlouho a pracně drápali. Cesta dolů po sněhovém platu trvá neuvěřitelně krátce, potkáváme Tomáše a daří se nám přesvědčit ho, aby už na vrchol nešel, je to ještě dobrá půlhodina a je už dost pozdě. A já už asi vždycky budu mít vůči němu trochu provinilý pocit, že kdybych tady nahoře tu půlhodinu na něj počkal, tak jako Jirka počkal na mne, Tomáš by na vrchol také vystoupil. Jenže v mé mysli výhrůžně zněla slova karlovaráků o odpoledních víchrech na Piku Lenina, které člověka smetou s hřebene jako zrnko prachu, a svůj strach jsem nedokázal přemoci. Takový obyčejný lidský strach, anebo možná obyčejný pud sebezáchovy, mi velel: „Pryč, hlavně rychle pryč odsud.“ A tak se

s Tomášem domlouváme, že na něj počkáme u „Nože“ a pádíme dolů. Počasí se opravdu kazí a začíná sněžit, mlha střídavě tu a tam odkrývá neuvěřitelné výhledy, ale já jsem tak otupělý a unavený, že ani nefotím.

Konečně jsme nad sedlem Razdělnoj, sestup je úmorný a já jen bezmyšlenkovitě kráčím sutí dolů. Na protější svahu nesmírně pomalu vystupuje do C3 nějaká postava, zřejmě Tom, bleskne mi hlavou a jsem nesmírně rád, že dokázal sejít sám, nevím, jak bychom mu dokázali pomoci. Je mi jasné, že já tam nebudu stoupat o nic rychleji, že těch závěrečných 200 výškových metrů si budu pamatovat hodně dlouho.

V 19:30 jsme konečně v C3 a tento tak dlouhý den je u konce. Ve stanu u Jirky a Tomáše si dávám tři kalíšky jablečné pálenky (ve výšce 6100 m!) a Tomáš nám oběma blahopřeje k dosažení vrcholu. Vařím bramborovou kaši s klobáskou, místo čaje ohříváme nápoj, který Tomovi zbyl a stejně nejsme schopni ho vypít, ty kyselé nápoje už nám lezou krkem. Soumrak nás zahání do spacáků a mne čeká asi nejlepší noc za celou dobu, co jsme tady, únava, uspokojení a alkohol asi udělaly své.

21.8.2002 středa, den dvacátý

Ráno nás budí silný víchr, který cloumá stanem i když je takřka celý zakopán pod úroveň terénu a škvírama vhání dovnitř suchý sníh. Nejenže je stan zevnitř pokrytý jinovatkou, kterou nám vítr při každém poryvu setřásá do obličeje, ale ještě v něm víří sněhové vločky, jako bychom byli venku. Tom kontroluje situaci a výsledkem je zjištění, že vše, co bylo v předsínce, je pod sněhem, tedy i moje boty. Apaticky ležím ve spacáku a přemýšlím, co teď. Tom reaguje na situaci duchapřítomněji, navrhuje, abychom co nejrychleji sbalili a prchli do C2, vařením a

podobnými záležitostmi se budeme zabývat až tam. Jdeme na to. Je to docela silný zážitek (kolikátý už tady?), protože jakmile otevřeme vchod do stanu, vítr okamžitě vše uvnitř pokryje vrstvou sněhu. Rveme zuřivě věci do batohů bez ladu a skladu, cepínem vysekáváme zamrzlé stanové kolíky a balíme stan, který nám chce víchr vytrhnout ze zkřehlých prstů. Konečně máme sbaleno, Tom už mizí ve vířícím sněhu a já si ještě oblékám návleky a nasazuji mačky. Když zmrzlými prsty provlékám zledovatělý upevňovací pásek sponou návleků, samozřejmě si na obou palcích odtrhnu nehet od bříška prstu, takže mi z obou nehtů teče krev, je to vážně skvělé, tyhle hory. Kromě toho mám rozpraskané rty a sliznici v nose, spálený obličej, záděry takřka na polovině prstů, opruzenou prdel (s tím ale úspěšně válčím).

Posléze jsem hotov i já a vyrážím dolů. Jakmile klesnu několik metrů pod úroveň hřebene Razdělnoj, vítr ustává, prachový sníh přestává vířit vzduchem a já vidím Toma kus pode mnou, jak rychle sestupuje na rovnější část hřebene. Do C2 skoro sbíhám za 1 hodinu, jen párkrát se zastavím a rozhlédnu dokola s takřka nostalgickým pocitem, že je to naposledy. C2 je téměř prázdný, jen pár stanů tu zůstalo, sezóna zřejmě opravdu končí. Kamila nás vítá a mně gratuluje k výstupu, přidává se i Tom. Později dopoledne sestoupí i Jirka a Tomáš. Možná bychom měli hned pokračovat v sestupu do C1, ale jsme po včerejšku utahaní a tak se rozhodujeme, že tady jednu noc zůstaneme. Odpoledne trávíme v úmorném nicnedělání, s vypětím všech sil se donutím dopsat zápisky do deníčku za uplynulé dny. Jediným oživením je příchod poměrně velké skupiny zřejmě místních alpinistů, kteří si hned disciplinovaně stavějí stany a pak až do večera mají jakýsi

společný program - prostě jako za starých dobrých komsomolských časů.

Noc je dost mizerná, protože si do stanu k boční stěně dávám svůj batoh na spíše symbolickou ochranu proti padajícímu kamení, ale zapomenu si posunout karimatku více do středu, takže ležím částečně na kamení. A ani jsem si nevzal ledviňák.

22.8.2002 čtvrtek, den dvacátý první

Vstáváme docela pozdě, čeká nás jediný úkol - sestup do C1, ovšem je to úkol docela náročný, protože se budeme pohybovat v nebezpečném terénu s těžkými batohy. Takže s odchodem nijak nespěcháme. První vyrážejí Kamila s Jirkou asi o půl dvanácté, nám trvá balení hrozně dlouho, zvláště Tomášovi, je vidět, že toho máme hodně, batohy jsou šileně těžké, alespoň já mám pocit, že jsem takový snad ještě nikdy neměl.

Odcházíme ve 12:41, sestupujeme po sutí, vrávoráme pod tíhou batohů a na ledovci se navazujeme. Zpočátku jdu já první, uprostřed Tom a na konci lana Tomáš. Ten má jako téměř vždy nejtěžší batoh a tak často zezadu volá o přestávku, takže brzy pořadí obracíme, aby si mohl sám volit tempo. Poměrně rychle vyšlapáváme „Scheisse Mulde“ a už začíná klesání a bohužel i trhliny. Oba Tomášové volí dost značné tempo, které jen s vypětím všech sil udržuji, navíc mi to docela klouže, takže se rozhoduji nasadit mačky. Díky těžkému batohu obtížně udržuji rovnováhu a několikrát padám, dokonce i při překonávání trhlin, naštěstí to vždy dobře dopadne. Na klidu mi to ovšem nepřidá, začínám být docela nervózní.

Konečně je tady široká trhlina s lanem. Pod ní odpočívají Kamila s Jirkou, takže jsme je dostihli. Odvazujeme se z lana a po jednom na osmě přes trhlinu slaňujeme - Tom, pak Tomáš a nakonec já. A je to za mnou! Teď ještě strmý asi 100

metrový sešup a pak stále mírněji se svažujícím terénem až na údolní ledovec. Po něm sestupujeme opět jinou trasou kolem několika docela velkých a krásných jezer, jejichž mnohdy strmé břehy jsou tvořeny ledem. Tom a já fotíme, Tomáš ne, protože má foťák uložený hluboko v batohu, a tak reptá, a posléze navrhuje, abychom celý zítřejší den strávili v C1 jako takový fotografický free day. Do C1 přicházíme v 16:45, tedy po čtyřech hodinách. A nevěříme vlastními očím: tábor je takřka úplně vylištěný a bohužel zmizela i hospoda „U Valiky“ a WC a naše plošiny pro stany jsou vlivem neustálé činnosti ledovce úplně zvláště. Když otevřeme Tomášův stan, který jsme tady jako jediný nechali, naskytne se nám neobvyklý pohled - podlážka je úplně vyklenutá nahnatou sutí. V noci spím 11 hodin v kuse, nádhera.

23.8.2002 pátek, den dvacátý druhý

Je volný den (a ten máme opravdu zápotřebí asi všichni) a tak ráno se jen pomalu dostáváme do tempa. Je na mně řada s vařením (střídáme se s Tomem) a tak uklohním obvyklé menu: čaj, polévka, čaj. Kolem 11. hodiny s Tomášem odcházíme na fotovycházku, Tom mizí z tábora 5 minut před náma. Díky tomu přichází o úžasný zážitek - v masívu naproti přes ledovec se odlomí kus séraku a se stěny se s dunivým rachotem řítí lavina. V rozporu se svou spíše rozvážnou přirozeností duchapřítomně vybíhám do svahu nad našimi stany a působivé divadlo se mi jako jedinému daří vyfotografovat.

Snažíme se s Tomášem jít přibližně ve směru včerejšího sestupu, ale ve změti ledovcových věží, trhlin, říček a terénních nerovností se trochu ztrácíme a opět kráčíme místy, kde jsme doposud nestanuli. Rozměry ledovce jsou tady obrovské a krajina naprosto neskutečná. Kráčíme podél ledovcové říčky proti směru

jejího toku od místa, kde je s ohlušujícím rachotem pohlcena bezednou ledovcovou jeskyní, stoupáme a zase klesáme podle toho, zda se zařezává do ledovce hlubokými malebnými kaňony, které s potěšením fotografujeme, nebo se mělce rozlévá do šířky v místech, kde jsou její břehy lemovány oblázkovými plážemi. Na jedné z nich trávíme skoro hodinu sbíráním krásných různobarevných kamínků. Tady také nacházíme dvě kosti spojené kloubem, o kterých usuzujeme, že budou asi koňské nebo kravské.

Konečně pokračujeme dále. Koryto říčky se opět vřezává hlubokým fotogenickým kaňonem do ledového podloží. Pak se stěny strže trochu rozestupují a my postupujeme po šikmém svahu podél toku. Najednou můj pohled upoutá cize působící předmět - beztvary chuchvalec šedo zelené tkaniny leží téměř u vody. Nechce se mi po kluzkém ledu sestupovat až k němu, co možná nejvíce se tedy natáhnou, sevru konci hůlek jako kleštěmi cíp vodou nasáklé textilie a celý ranec vytáhnou k nám nahoru.

„Podívej Tome, co jsem našel“, říkám. Jedná se o batoh ze silného plátna, zřejmě několik desítek let starý, bohužel však zcela prázdný. Zmateně se rozhlížím kolem a tu můj pohled zachytí důvěrně známý tvar na druhém břehu. Leží tam kožená bota bez šněrovadel. „Hele, Tome, tam na druhém břehu“, upozorňuji kamaráda. Vedle boty leží chuchvalce šedo zelené látky, kousek výše na sněhovém pilíři další a ještě výše, trochu zakrytá nerovností terénu, druhá bota. Je vidět dost nezřetelně, nicméně oba nás napadá stejná děsivá myšlenka.

„Myslíš, že...“, říkám trochu rozechvěle.

„Půjdeme se podívat“, rozhoduje Tomáš.

„Snad raději ani ne“, myslím si v duchu, ale přesto vyrazím za ním. Není to

ovšem tak jednoduché, říčka se přeskočit ani přebrodit nedá, tok je dravý a ledové břehy strmé a kluzké. Pokračujeme tedy dále proti proudu a nakonec nám nezbývá, než obejít dvě jezírka, jedno z nich značně velké. Nasazuji širokoúhlý objektiv a fotím (alespoň doufám) neuvěřitelné záběry monumentální krajiny. Konečně se vracíme zpět po druhém břehu, už z dálky vidíme ledový pahorek, orientační bod, který jsme si zapamatovali. Tomáš ho obchází, zarazí se a pak přidušeně říká:

„Nechtěl jsem předtím dělat unáhlené závěry, ale je to tak, jak jsem myslel.“

„Co?“

„Je tam kost.“

Opravdu. Z kožené boty, jejíž podrážka je pobitá zahnutými plíšky, vyčnívá silná zažloutlá kost s kolenním kloubem, za níž pokračuje druhá kost až k ostrému lomu. Stísněně mlčíme. Je to poprvé, co nacházím ostatky člověka, a dost to se mnou zamávalo. Chvíli postojíme, zasažení truchlivým pohledem, děláme opatrně několik záběrů, a pak zaraženě odcházíme.

Do C1 dorážíme v 17:00. Všichni už jsou dávno tady a podle všeho mají o nás značnou starost. Vysvětlujeme důvod svého zdržení, a ten vyvolává úžas. Tom se mi přiznává, že ho velmi mrzí, že nález neudělal on sám, podle všeho na svých toulkách prošel jen několik metrů vedle, a je moc rád, když Tomáš navrhuje, že ho i Kamilu s Jirkou zítra na smutné místo zavedeme. Mně osobně se tam vracet příliš nechce, ale co se dá dělat. Večer dost špatně usínám.

24.8.2002 sobota, den dvacátý třetí

Dneska mám 46. narozeniny. Divný pocit, prožít je v takové pustině. Hned zrána náš minitábor navštěvuje skupina Kyrgyzů s nevkusnými suvenýry. Vše odmítáme, až jeden z nich donese bič (zde

se mu říká „kamče“), který si Tom objednal. Je moc pěkný, skutečně domorodý předmět denní potřeby a ne žádný laciný suvenýr. Říkám, že bych taky měl zájem a hned se objevuje druhý, trochu jiný, ale také pěkný. Na rozdíl od Tomova (10 \$) už za něj platím 12 \$. Nakonec Kyrgyzové, povzbuzeni naším zájmem, přinášejí ještě dva další. Jeden kupuje Tom, druhý Tomáš. Potom kupujeme ještě jakési vlněné brašničky, 4 kusy za 1500 Somů, což se Tomovi zdá příliš. Mně je však domorodců líto a třem z nich dávám po tabulce čokolády pro „rebjonky“. Na oplátku dostávám darem dost ošklivý vlněný kobereček. Konečně je byznys u konce a my vyrážíme na vycházku.

Všichni kromě Kamily se jdeme ještě jednou podívat na místo, kde jsme včera našli pozůstatky neznámého horolezce. Tomáš říká, že už včera nechtěl rozvířovat emoce, ale že si myslí, že kosti, které jsme našli na oblázkové pláži, patří k té druhé prázdné botě. Docela mi to vyrazí dech, ale je to dost pravděpodobné, druhý nález je jen asi 100 metrů níže po proudu. Tom si bere mačky, aby mohl sestoupit až k vodě, kde je druhá bota a cáry textilu. Místo nacházíme bez problémů, jeho stísněná atmosféra na nás opět mocně zapůsobí. I jinak značně povídavý Jirka umlká a zachmuřeně pohlíží na truchlivé zbytky. Pouze na vždy věčného Toma to nijak nepůsobí (nebo to alespoň nedá nijak najevo), nazouvá mačky a sestupuje dolů prozkoumat cáry látky. Opatrně jeden po druhém bere do ruky a pečlivě je prohlíží. Z jednoho vypadne kost (snad loketní?), z čehož usuzujeme, že se zřejmě jednalo o jakousi bundu. Ve druhém balíku silně plachtoviny poznáváme obrovský batoh snad 100 litrového objemu, bohužel rovněž roztržený a prázdný. Nikde jediný osobní předmět, nic, co by mohlo poukázat na totožnost mrtvého. Je to zvláštní.

Vzdáváme to, ještě zvažujeme, zda ostatky nějakým způsobem nepohřbít, nakonec se rozhodujeme vše ponechat ve stavu, v jakém jsme to našli.

Pokračujeme dále proti proudu říčky až k jezírku, a pak až k úpatí ledopádu, který spadá z pravé strany hřebene Razdělnoj. Zdá se, že je naprosto neprostupně, ale při bližším pohledu se zdá, že by byl v mačkách docela schůdný. Tom si to jde hned vyzkoušet a opravdu se během chvilky bez viditelné námahy dostává docela vysoko. Potom se vracíme sutí zasypaným středem ledovce do C1.

Odpoledne naliji každému kalíšek slivovice a nechám si popřát k narozeninám. Večer ani nevyčkáme západu slunce, ba ani než se severní stěna Piku Lenina zbarví do oranžova (což jsme předchozí večer všichni horlivě fotografovali) a už o půl osmé zalézáme do spacáků. Je nám to ovšem houby platné, protože se večer za tmy vracejí shora dva upovídání Němci a ve svém stanu se spolu hlasitě baví až do 23. hodiny.

25.8.2002 neděle, den dvacátý čtvrtý

Ač neděle, pro nás je to den tvrdě pracovní. Musíme totiž sejít z C1 někam na zelenou louku nad Lukovou poljanu a přitom snést všechny naše věci. Takže není divu, že nikdo nespěchá vyrazit jako první. Celé dopoledne balíme, pálíme odpadky nebo alespoň to z nich, co se spálit dá. Naši upovídání němečtí sousedé také scházejí dolů, leč na rozdíl od nás si veškerý náklad nechají odnést koňmo a sami si jdou polehku, což mne vyprovokuje k sarkastické poznámce, že Germáni vždy nosí svá břemena na cizích hřbetech. To jsem byl sakra vtipný, ale i mne ten humor ve 12:41 definitivně opouští a to ve chvíli, kdy nahazuji batoh na záda. Málem jsem si pod jeho váhou sedl. „S tím máme ujít těch 13 - 14

kilometrů dolů?“ , užasle se ptám sám sebe. Leč nezbyvá nic jiného, mladí odešli už před hodinou, takže GO! Tom rychle mizí vpředu v terénních nerovnostech, já jdu s Tomášem, který se hodně trápí, protože má určitě nejtěžší batoh(y), ještě ke všemu špatně sbalené. Klopýtáme od trhliny k trhlíně, u každé pracně hledáme nejužší místo k překonání, Tomáš se občas snaží vylepšit stabilitu toho monstra, co nese na zádech, ale zjevně s nevelkým úspěchem. Je mi jasné, že jediný přiměřený způsob pomoci by byl vzít mu část nákladu, ale na to prostě nemám sílu, a tak mu alespoň dělám společnost. A jsme trochu naštvaní na Toma, že nás v tom nechal, jenže on je prostě takový sólista, to už mi předvedl několikrát. V jednu chvíli se Tomáš propadne do trhliny, našťestí úzké, takže tam zapadne jen po pás, ale i tak to s námi pěkně zamává. Nicméně nezbyvá, než pokračovat a tak jdeme a jdeme, dřina je to úmorná.

Konečně sestupujeme z ledovce a po suti míříme k brodu přes říčku. Tady vidíme po 18-ti dnech první květinu, sice dost nevhlednou, nicméně je to přece jen po tak dlouhé době, strávené výhradně ve společnosti ledu, skal a vody, skutečný pozdrav živé přírody. Na druhém břehu vidíme Toma, Jirku a Kamilu, i oni si nás všimli a ukazují nám, že se dá projít suchou nohou, není třeba balancovat na sněhových mostech nad říčkou. To je moc dobře, protože jsem měl obavy, zda se nám podaří vodní tok takhle pozdě odpoledne překonat. Sestupujeme dolů a vidíme, že v levém užším korytě není takřka ani kapka vody, zřejmě někde výše na ledovci se něco změnilo a veškerá voda teď teče hlavním korytem. Teď jen aby se to nezměnilo ve chvíli, kdy budeme přecházet řečiště, říkám si v duchu, ale nic takového se neděje, bez problémů se dostáváme na druhou stranu. Tam vystoupáme pár metrů nahoru a takřka úplně vyřízení shazujeme

batohy. Kamila s Jirkou už mezitím odešli a Tom jde za nimi. Zůstáváme s Tomášem vyčerpaně sedět. Po chvíli nabíráme vodu ze stružky, která teče shora, pijeme, mlčíme a ani jeden z nás se nemá k odchodu. Konečně říkám Tomášovi, že bychom měli pokračovat, a on slabým hlasem odvětlí, že prostě nemá sílu nést oba batohy, bude muset vzít jen jeden a pro ten druhý se později vrátit. Dochází mi, že situace je horší, než jsem si myslel, rychle vyhledám v batohu poslední energetickou tyčinku a tabletu izotonického nápoje od Ezryho a snažím se tím Tomáše trochu vzpamatovat. Naštěstí se to daří a za pár minut vyrážíme dále traverzem do Sedla cestovatelů. Tady jsme v 17:45, odpočíváme, kocháme se posledním výhledem na Pik Lenina, který je už ovšem v mracích, a posléze sestupujeme dolů. Konečně vidíme Toma a Jirku, jdou nám naproti, aby nás dovedli na místo, které vybrali pro „C0“. A místo je to parádní, dokonale schované, stany jsou vidět pouze ze sedla. Vaříme večeři, vybalujeme a nezvykle pozdě - tady se totiž na rozdíl od vyšších táborů po západu slunce prudce neochladí - jdeme spát. Spát dobře, vydatně, bez obav z toho, co musíme překonat zítra, pozítří. Poprvé tady usínám s tímto pocitem bezpečí. Dobrou noc, Pamíre...

26.8.2002 pondělí, den dvacátý pátý

Je tady volný den se všemi průvodními rysy, což znamená pozdní vstávání, moře jídla, počáteční nadšení možností nic nedělat postupně přecházející v otupělost - to vše už důvěrně známe. Kamila s Jirkou odcházejí na Lukovou poljanu a vracejí se odpoledne s pěti bochníky chleba. Počasí je pořád krásné a tak postupně konáme takřka celkovou hygienu, nejdříve Tom, potom já a nakonec i Tomáš. Přiznávám bez mučení, že jsem v sobě nenašel dostatek odvahy se

do ledové vody celý ponořit, dostatečně silným zážitkem bylo umýt si vlasy - ani v tom mne neměl odvahu nikdo následovat. Odpoledne jsem se šel projít po okolí, nafotit flóru, porozhlédnout se po pěkných kamenech, být chvílku sám jen s tou krásnou přírodou okolo. Všeho se mi dostalo vrchovatě, spotřeboval jsem celý film, našel několik krásných kamenů, vyčistil si hlavu a potěšil oči.

Tomášové plánují na zítřek výlet, chtějí jít až na konec údolí, v němž stanujeme, tam vylézt do sedla a po hřebeni se vrátit zpět do tábora. Slibují si od toho nové neotřelé výhledy na Pik Lenina. Mne to nechává zcela chladným, svoje jsem si tady už oddřel, svých cílů dosáhl. Opět opulentně večeříme, ani mně to už nedělá problémy, protože když jsem při koupeli viděl, jak jsem zhubnul, pochopil jsem, že mám co dohánět. Navečer se v údolí kupí temné mraky, máme docela obavy, jaké bude zítra počasí.

27.8.2002 úterý, den dvacátý šestý

Ráno je opět krásně. Mám službu a tak vařím - polévku, čaj, kaši, čaj... Jinak jsem pevně rozhodnut nic nedělat. Tomášové v 10:25 odcházejí na svůj výlet, jsem zvědav, zda je ještě někdy uvidíme.

Odpoledne jen tak polehávám, nejdříve venku, potom se objeví na nebi malý mráček, který obratným manévrováním zastíní slunce na několik hodin a já raději zalézám do stanu. S blížícím se večerem se stále silněji ozývá hlad, dlouho odolávám, nechci ujídat ze společných zásob, ale posléze přece jen podléhám, vybírám si česnekovou instantní polévku a do ní dávám nudle. Když je uvařeno, Tomášové přicházejí a přímo září spokojeností. Vylezli na hřeben kousek za sedlem Putěšestvěnnikov a po něm obešli skoro celé naše údolí a pořádně si zalezli. Jsem rád, že i jim vyšel program podle

jejich představ. Tak se s nimi dělím o „svou“ polévku a pak vařím další chody. Ještěže už zítra sestupujeme do BC, více volných dnů a tohoto zničujícího nicnedělání by byl už příliš velký útok na naši duševní rovnováhu.

28.8.2002 středa, den dvacátý sedmý

Takže zítra bychom měli být v Oši, je první myšlenka, která mne napadá po probuzení. Se vstáváním rozhodně nijak nespícháme a s už tradiční pomalostí Tomáše při balení není divu, že vyrážíme až ve 12:36. Batohy jsou těžké, ale ten pocit, že po téhle stezce už jdeme naposledy, že tenhle pohled vidíme také naposledy, jejich váhu činí snesitelnější. Scházíme na Lukovou poljanu, kde se poněkud nečestným způsobem zbavujeme odpadků - házeme je do WC. Je tu pusto, ze všech těch stanů a jurt zbyla jedna poslední. Jdeme zkusit nějaký nákup suvenýrů. Pán domu (jurtu) nás zve dovnitř a my poprvé zažíváme kyrgyzskou pohostinnost. Sedáme si na koberec a je nám naservírován čaj a chléb se smetanou. Obsluhuje nás hezká mladá žena, jedna z té skupiny, kterou jsme tady před třemi týdny fotografovali. Vychutnáváme si obzvlášť tučnou smetanu a zvažujeme, co si z nabízených předmětů vybrat. Kromě už známých tašek a koberečků nás zaujmou ručně dělané snad stříbrné náramky a prsteny, každý s nějakým skleněným očkem. Hostitel nás ubezpečuje, že jsou dost vzácné, dělali je kdysi staří Kyrgyzové, mladí už to neumějí, takže za 2 - 3 roky zásoby skončí. Nakonec si vybírám náramek a bič, Tom dva náramky a tašku a Tomáš raději šetří a nekupuje nic. Myslel jsem, že tady udám své horolezecké kalhoty, ale hostiteli jsou velké, takže platím hotově 20 \$. Ještě si celou rodinku se třemi dcerkami vyfotografujeme před jurtou a jdeme dále.

Batoh je stále těžší a někde uvnitř mé hlavy hlodá červík pochybností, zda tady ASIA MOUNTAINS má ještě tábor, údolí je totiž takřka zcela opuštěné. Ale nakonec po přechodu rozlehlé pláně, plně naplaveného šterku, vcházíme mezi travnaté pahorky a před námi se otevře povzbudivý pohled na skupinku stanů a maringotku s vlající vlajkou na stožáru. S úlevou stavíme stany a zjišťujeme informace o a) alkoholu b) odvozu. Vodka není, zní rázná odpověď na první otázku, ale pokud chceme, můžeme dostat 280 g lékárenského lihu za 3 \$. Chceme. Co se týče odvozu, zítra má odjet do Oše nákladní KAMAZ, s ním se prý můžeme svést. Náš předem domluvený šofér s VAZem bohužel nepřišel a do večera se to už nezmění. A my se oddáváme odvážnému pokusu, jak z lihu vyrobit pitelný alkohol. Nalijeme do něj 3 dcl vody a vznikne bělavé cosi, co nejprve zdráhavě, a postupně stále radostněji popijíme. Večer se přesouváme do jurty, která tu slouží jako jídelna, i se zbytkem našeho truňku a s přibývajícím množstvím alkoholu v krvi zřejmě stále hlučněji řešíme různé fotografické problémy - stativy, fotografování dlouhými časy apod. V 21:00 zhasíná elektrické světlo, ale jsou tady ještě petrolejky, takže večírek může pokračovat. Nakonec zůstáváme v jurtě sami, dopijíme a jdeme spát.

29.8.2002 čtvrtek, den dvacátý osmý

Dnešní den je ve znamení čekání na auto, nervy začínají pracovat, co když nepřijede? Mělo tady být už včera. Bloumáme po táboře, fotografujeme, nudíme se. Nejčerstvější informace říká, že přijede KAMAZ a to kolem 15. hodiny. Abych se nějak zabavil, ptám se na památník obětí Piku Lenina, o kterém vím z knihy „Na střeše světa“. Jsou údajně dva, každý na jiném místě a přitom oba v okolí BC. Alespoň máme program!

Kousek nad původním Měždunarodnym Alplagerom, z něhož zbyly pouze chátrající budovy a dnes už není v provozu, je památník Elvíry Šatajevové a jejích sedmi družek, které při tragickém prvním výstupu ženského družstva na Pik Lenina v roce 1974 přišly o život. Pět z nich včetně Elvíry je zde i pohřbeno. Bohužel zub času anebo lidské nenechavé ruce už na památníku zapracovaly, většina porcelánových podobenek je pryč. V blízkém okolí se pak porůznu nacházejí další pomníčky a náhrobky - dřevěný kříž připomíná oběť laviny z roku 1990, dva sovětští letci tady zase mají nevkusný pomníček ve tvaru rakety. Fotografujeme pietní místo a potom se přesouváme vzhůru údolím asi 2 km k obrovskému balvanu, na němž je velká kovová tabule se jmény snad všech obětí laviny v C3 v roce 1990. Je mezi nimi i šest jmen občanů tehdejší ČSFR. Chvilí tady setrváme, každý se svými myšlenkami (kolik scházelo, aby někteří z nás tady měli svou tabulku?) a pak se vracíme do tábora.

Začíná jedno z nejdelších odpolední. Konečně je slyšet zvuk motoru - po několika dlouhých minutách se objevuje VAZ. Bohužel však nepřišel pro nás, ale pro naše sousedy Holanďany. Možná, že bychom se do vozidla ještě vešli i my, ale nikdo z nás hned nezareaguje a pak je auto pryč. Hoši z ASIA MOUNTAINS nás uklidňují zprávou, že KAMAZ přijede kolem 17. nebo 18. hodiny.

Pořád se nic neděje, máme sbaleno, nervózně posedáváme v jídelní jurtě, protože se mezitím dalo do deště, a pročítáme již několikrát přečtené propagační materiály naší hostitelské agentury. Pomalu nám dochází jídlo, přece jen jsme počítali s tím, že touhle dobou budeme nakupovat v Oši čerstvé potraviny. Konečně Tom přichází s návrhem, abychom se šli skamarádit s kluky z ASIA

MOUNTAINS, že by se nám z nich možná mohlo podařit vyrazit nějakou večeři grátis, koneckonců za naše problémy může jejich firma. Jdeme spolu do maringotky personálu. Hoši jsou docela přátelští, zřejmě jsme pro ně příjemné vytržení z nudy. Nabízejí nám čaj a sušenky, což vděčně přijímáme. Já z toho nemám dobrý pocit, připadám si trochu jako somrák. Vrcholem ovšem je, že po chvíli přichází Jirka a když vidí plný stůl, přivede i Kamilu. Na Tomovi spočívá takřka veškerá tíha konverzace, ale bojuje dobře, a tak se dovídáme spoustu informací.

Pik Lenina je údajně nejvražednější horou z takzvaných „velkých“, má na svém kontě evidováno 350 obětí, každý rok narůstá jejich počet o jednu až dvě. Na druhou stranu ze sportovních aktivit na hoře ročně teče do státní pokladny půl miliónu dolarů. Na Leninově ledovci je rozseto na 50 mrtvol, náš nález nohy není ničím výjimečným, loni se na ledovci našla lidská hlava. Letos už hora svou pravidelnou oběť má, stal se jí první letošní klient ASIA MOUNTAINS, nějaký Němec, který se vydal nahoru dříve, než byly vytyčeny trasy a zmizel beze stopy. Předchozího roku se zde ztratil Íránec, který měl s sebou údajně 20 000 \$, vyšetřovalo se to jako vražda, ale naši hostitelé si myslí, že to byl kurýr Al Kajdy, který přešel přes hranici do Afgánistánu. Boje s Talibanem probíhají údajně 80 km odsud na tádžicko - afgánské hranici. Před rokem dokonce bojůvka Talibanu pronikla do Sary Mogulu, což je vesnice, kterou jsme projížděli cestou sem, a unesla skupinu japonských turistů. Z této zprávy mi není zrovna do smíchu. Postupně začíná konverzace vážnout, kuchař dělá večeři pro movitější klienty a nám kručí v žaludcích. Ale nakonec se Tomovi podaří husarský kousek - přesvědčí kuchaře, aby nám udělal večeři za poloviční cenu, což je 5 \$. Znovu tedy usedáme v jurtě k jídelnímu

stolu a tentokrát se necháme obsloužit jako plnohodnotný zákazník agentury. Dostáváme mleté maso s nudlemi a bramborovou kaší ze skutečných brambor, k tomu chléb, sušené ovoce a čaj. Je to přece jen něco jiného, než ty naše instantní dobroty. Když jsme v nejlepší, přijíždí KAMAZ. Vyhrneme se ven, ale šofér už dneska nepojede zpět, odjezd bude až ráno. Naštěstí přivezl vodku a tak kupujeme hned 2 půllitry a slavíme. Shora přichází několik opozdilců, kteří chtěli do C1, ale pro déšť to vzdali. Domlouváme se s personálem agentury, že nemusíme na noc stavět své stany, ale můžeme použít některý z jejich volných, vzhledem k blížícímu se konci sezóny je takových dost a dost. Ještě dáváme s Tomášem „Schlaftrunk“ a jdeme spát.

30.8.2002 pátek, den dvacátý devátý

Opět jednou dobře spím a tak ráno vstávám odpočatý a nezvykle brzy mám sbaleno, snad proto, že mám vytažený jen spacák a karimatku. Ostatní jsou pomalejší, nicméně v 9:00, kdy je odjezd, jsme všichni hotovi. Hoši z ASIA MOUNTAINS si na poslední chvíli vzpomenu, že chtějí po dvou dolarech za nocleh a zkasírují nás. Poté se nalodíme a pekelná jízda začíná.

KAMAZ je vojenský nákladní automobil, který je zřejmě schopen překonat jakýkoliv terén, alespoň šofér se ze všech sil snaží nás o tom přesvědčit. Jedeme jinou cestou nebo spíše necestou, než když jsme jeli sem. Projíždíme řeky, suťoviska, řidič si očividně dělá vlastní trasu. Cestou přes staré morény, dnes už porostlé chudou zelení, zastavujeme u jurty, jejíž obyvatelé nás zvou dále. Usedáme na koberce a už podruhé vychutnáváme kyrgyzskou pohostinnost - dostáváme chléb se smetanou a ajran, místní jogurt. Obojí mi chutná, ostatním rovněž a tak nás pouze trápí, jak se

hostitelům odvděčit. Tom se ptá šoféra, zda máme dát nějaké peníze, ale odpovědí mu je pouze pohrdavé „Vsjó džengami nězaplatiš“ a tak rezignujeme, jen já se studem dávám dětem poslední úločky čokolády. Ještě si všichni naše hostitele s celou smečkou dětí vyfotografujeme a pekelná jízda může pokračovat. Vesnici Sary Mogul zcela míjíme a zničehonic jsme na hlavní silnici. Musím konstatovat, že zpočátku nás řidičovo umění doslova fascinovalo a bavili jsme se odhadováním, na co si troufne a na co už ne (a troufl si v podstatě na vše), pak nás to neustále natřásání na korbě nudilo a konečně v závěru nám šlo silně na nervy. Trvalo to plných 8 hodin.

Konečně kolem 17. hodiny nás KAMAZ vyklopil v Oši u stadiónu, k naší úlevě jsme byli bez problému ubytováni a začali jsme se shánět po Alexejovi. Leč ten se prý zde už tři dny neobjevil a naše situace se tím začíná nepříjemně komplikovat. Samozřejmě že na letiště můžeme dojet taxíkem, peníze na to ještě máme, ale co když ani v Biškeku na nás nebude nikdo čekat a nezbude, než abychom se o dopravu do Alma-Aty postarali sami? Rozhodujeme se řešení tohoto problému prozatím odložit a jít se podívat do města, hlavně na slavnou místní tržnici. Není divu, že je tak slavná, je totiž obrovská. Jednotlivým druhů zboží jsou totiž vyhrazeny celé sektory, přičemž největší část je určena melounům. Neváhal bych to nazvat melounovou halou - hromady melounů se tady vrší všude kolem nás. Záhy se rozdělujeme, Tom se chce po tržnici potulovat sám, my jdeme s Tomášem spolu. Kupujeme jsme rajčata a papriky, ať máme nějaké přírodní vitamíny. A také arašídky, ať máme co křoupat cestou zpět na naši ubytovnu, je to totiž notný kus cesty. Během ní ještě kupujeme láhev vodky, samozřejmě Carské. Kolem 20:00 jsme zpátky, ale Tom

tu ještě není. Louskáme tedy oříšky, popijíme vodku a čekáme na něj a na Alexeje. Toma se dočkáme poměrně brzy, Alexeje nakonec také, ale mnohem později. Mezitím se u nás vystřídá takřka veškerý personál ubytovny, který zjistil, že máme alkohol, a všichni se tváří, že nám chtějí pomoci vyřešit náš problém s dopravou. Nejhorší ze všech je místní „chozjajin“, kterému se nelíbí malý kalíšek, do kterého naléváme, a chce si sám nalít do čajového hrnku. Když nepochodí, uraženě odchází. Konečně však přichází Alexej, což se mi jeví jako malý zázrak, a oznamuje nám, že nás ráno v 9:00 vyzvedne a odveze na letiště.

Pozdě večer se s Tomášem rozhodujeme definitivně zcivilizovat čili oholit a to je pěkná pakárna. Já vousy nejdříve třičtvrtě hodiny stříhám malinkými nůžkami, potom půl hodiny holím Tomášovým jednorázovým holicím strojkem, ale nakonec jsem kluk jako cumel, vodka je vypita, batohy jsou sbaleny, prostě nic nebrání tomu, abychom ráno vyrazili na další cestu domů.

31.8.2002 sobota, den třicátý

A je tu ráno posledního dne, který ještě celý strávíme mimo rodnou hroudu. Rychle dobalujeme, já vařím a neuvěřitelným způsobem připaluji pudink - z nerezového ešusu dělám smaltovaný.

Ještě před devátou hodinou přijíždí Alexej, vymydlený a nažehlený, dnes totiž mají Kyrgyzové svátek - slaví Den nezávislosti. Rychle nasedáme do mikrobusu a vyrážíme na letiště. Alexej však nezklamal ani tentokrát, po několika stech metrech jízdy se s námi loučí, se slovy: „Šofér vás odveze až na letiště“ vystupuje a jde slavit. Zdánlivě o nic nejde, ovšem při našem odbavení supové celníci rychle odhalí naši bezbrannost a okamžitě zahájí útok. Chybí vám vízum, říkají s chtivým pohledem v šikmých

očíh, tento první úder celkem snadno odvracíme, nemáme přece s Kyrgyzstánem vízovou povinnost. V druhém kol vytahují těžší kalibr, prý nemáme v pasech nějaké veledůležité vstupní razítko a „segodnja u nas prazdnik, nu my pogovorim.“ Celá ta sranda nás nakonec stojí 15 \$ jako úplatek a ještě cestou do letadla s námi lomcuje vztek nad naší bezmocností vůči podobnému jednání.

Konečně se letadlo zvedá z letištní plochy i s našimi nadváhovými batohy a míříme na Biškek, kde po hodině nezáživného letu také přistáváme. A zde se koná zázrak, v letištní hale nás čeká usměvavý Dmitrij i se šoférem, berou nám batohy a vedou k už známému Mercedesu. Cestou líčíme, jaké jsme měli potíže v Oši, Dmitrij se ptá, zda nás Alexej doprovodil až na letiště, vypadá to, že jsme to tomu chudákovi pěkně zavařili. Za chvíli jsme v sídle ASIA MOUNTAINS, odkládáme tady batohy a domlouváme odjezd do Alma-Aty na 18:30. Bohužel se zdá, že Tomáš chytl nějakou střešní infekci, odmítá jít do města, uléhá na postel v přednáškové místnosti, kde máme uložené věci, a vypadá dost zvadle. Dmitrij předává Jirkovi a mně certifikát o výstupu na kopec a blahopřeje nám. Docela příjemné překvapení, moc mne to potěšilo.

Pouze s Tomem odcházíme do města. Bloumáme ulicemi, chvíli strávíme v internetové kavárně, projdeme se po centru mezi oslavujícími Kyrgyzy, ochutnáme šašlik a další místní speciality, prostě zabíjíme čas. Nakonec utrácíme poslední Somy za chléb, sýr, minerálky a vodku. Vracíme se na základnu značně uchození (čím to je, že takové bloumání po městě unaví člověka více než výstup v horách?) a zastihujeme Tomáše v hluboké krizi. Podřimuje, občas jde na WC a vypadá dost bídne. Tom mu dává živočišné uhlí, snad to pomůže.

Konečně je půl sedmé večer a my vyrážíme na další krok naší dlouhé cesty domů. Pro Tomáše byla cesta asi utrpením, nechali jsme mu sice vzadu celé sedadlo volné, aby si mohl lehnout, ale více jsme pro něj udělat nemohli. Ještě horší bylo, že v průběhu jízdy do Alma-Aty se stejné příznaky projeví u Jirky v ještě dramatičtější podobě. Marně jsme se dohadovali o příčinách - byl to ten jogurt na cestě do Oše, nebo snad příliš velký přísun zeleniny po návratu do civilizace? Po pěti hodinách takové „veselé“ jízdy jsme v Alma-Atě a definitivně se loučíme s ASIA MOUNTAINS - díky, hoši, nelze vám upřít serióznost a profesionalitu. V Alma-Atě s údivem zjišťujeme, že čekárna je pod širým nebem, protože letiště částečně vyhořelo. Vybalujeme tedy karimatky a usedáme na ně. Počasí občas pohrozí nějakou tou kapkou, ale do deště se naštěstí nedá. A pak, mnohem dříve, než jsme očekávali, nás volají k odbavení. Brzy zjišťujeme proč: v Kazachstánu je ještě o hodinu posunutý čas dopředu oproti Kyrgyzstánu. Odbavení probíhá kupodivu docela hladce, ani nadváhu nemáme, ovšem veškeré kamínky z Piku Lenina jsou v kapsách bundy, která tím pádem opět váží jako rytířské brnění.

1.9.2002 neděle, den třicátý první

Z Alma-Aty odlétáme s tříčtvrtě hodinovým zpožděním v 5:30. To už ovšem čile posílám SMSky Petrkoví, Zdeňkovi, Ezrymu, Hlaváčům a samozřejmě Jitce. V průběhu letu se Tomáš spravuje, zato Jirka opakovaně zvrací a evidentně se trápí. Konečně v 7:30 Sankt Petěrburg, konečně Evropa, konečně skoro doma. O tom, že tak úplně doma ještě nejsme, se rychle přesvědčujeme. Jednoduše celou skupinu Čechů, asi 20 lidí, přesunuli z letu v 8:15 na let v 9:30 - to bylo slyšet sprostých slov. Ale nakonec jsme se dočkali, třebaže z 9:30 se

vyklubalo 10:00, letíme směr Praha, letos byla chuderka Matka měst sužovaná obrovskými povodněmi. Během naší dlouhé nepřítomnosti postihla naši zemičku 500-letá voda, podle prvních zpráv, které jsme se dozvěděli až v daleké Oši, to zřejmě byla úplná hrůza. Snad vlaky pojedou...

A vlaky jedou a tak v 17:30 se moje boty dotknou dlažby 2. nástupiště v Ostravě-Svinově a JÁ JSEM DOMA, ŽIV A ZDRÁV!

